

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

WSZELKIE UPRAWNIENIA KREDYTOWE.

INŻ. JAN HOLNICKI SZULC
MELJORACJE, WODOCIĄGI, KANALIZACJA.

WARSZAWA, ŻOLIBÓRZ ul. KOZIETULSKIEGO (d. wł.) TEL. 102-01.

CENTRALA HANDLOWA SPÓŁDZIELNI POLSKICH

w Warszawie, ul. Jasna № 8.

telefony 217-51 i 429-81, konto przekazowe w P. K. O. № 16455.

P O L E C A:

ROWERY

marki „CEHASPOL“ solidnej budowy, wytrzymałe na bezdroża,
męskie szosowe po Zł. 320.—
damskie „ Zł. 330.—

dla p. Urzędników i Pracowników Instytucji Komunalnych i Samorządowych ze spłatami na raty miesięcznie po Zł. 25.—
za poręczeniem Instytucji Komunalnej, względnie Władz Przełożonych po wpłaceniu zadatku po Zł. 100.— na rower.

DO WSZELKICH ROBÓT ZIEMNYCH W GOSPODARSTWACH ROLNYCH I PRACACH SAMORZĄDOWYCH

polecamy na sezon wiosenny:

amerykańskie **maszyny** oryg. **MARTINA**

do budowy i naprawy dróg ziemnych
i wykonywania rowów,

amerykańskie oryg. SZUFLE konne „COLUMBUS“
samostrzące się, z jednego kawałka blachy stalowej

do kopania i zasypywania rowów,
do robienia nasypów,
do szlamowania stawów.

UŻYCIE TYCH MASZYN ZAPEWNIĄ:

Wielką oszczędność na kosztach robocizny — Doskonałą i szybką pracę

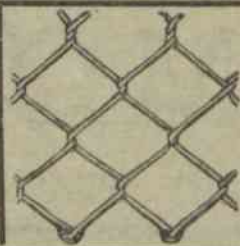
GENERALNA REPREZENTACJA NA POLSKĘ

BRONIKOWSKI, GRODZKI I WASILEWSKI, S. A.

WARSZAWA — SENATORSKA 33. — LWÓW — ROMANOWICZA 11. — POZNAŃ — POCZTOWA 10.

Warszawa, 21 kwietnia 1929 r.

NASIONA WARZYWNE, KWIATOWE, PASTEWNE i ROLNE. Kto chce mieć wyborowe nasiona, piękne drzewka i krzewy owocowe i ozdobne, doskonale narzędzia ogrodnicze, nawozy sztuczne mieszane dla ogrodnictwa, środki chemiczne do walki ze szkodnikami roślin, niech je kupi w najstarszych naszych Zakładach Ogrodniczych C. ULRICH, Istniejących od roku 1805 w Warszawie, ul. Ceglana 11, dom własny. Cenniki na żądanie.

FABRYKA WYROBÓW DRUC. I ŻEL.

B. SMOLEŃSKI

fabr. ul. Madalińskiego 54, tel. 67-29
biuro ul. Elektoralna 4, tel. 121-29.

Siatki na ogrodzenia—bramy
—słupki—wyroby druc. i żelazne.

WALCE SZOSOWE MOTOROWE

Krajowego wyrobu i systemu „KOETZ”

są bezsprzecznie najlepsze i najtrwalsze, albowiem: Mechanizmy ruchu oparte są na zasadach automobilowych. Wolnobieżny motor Diesel'a nie wymaga żadnej specjalnej obsługi. Szyja walca mieści jednocześnie zapasowe paliwo. Cała konstrukcja nośna wykonana jest nie z blachy, lecz z silnych bloków żeliwnych i jest doskonale zrównoważona. Koszt ekspl. min.

DOSTAWA TERMINOWA — ze SKŁADU

Budujemy również walce szosowe PAROWE

Prosimy zwracać się do naszego Dyrektora w Warszawie

Inż. B. RUDZIŃSKIEGO, Wilcza 39—4. Tel. 322-63

H. KOETZ NAST. SP. AKC. MIKOŁÓW — POLSKI GÓRNY ŚLĄSK

H. CEGIELSKI SPÓŁKA AKCYJNA W POZNANIU

Jeneralny Przedstawiciel w Warszawie

Inż. S. Grzymałowski, Bracka 16, tel. 136-30 i 278-00.

Specjalny dział budowy parowych

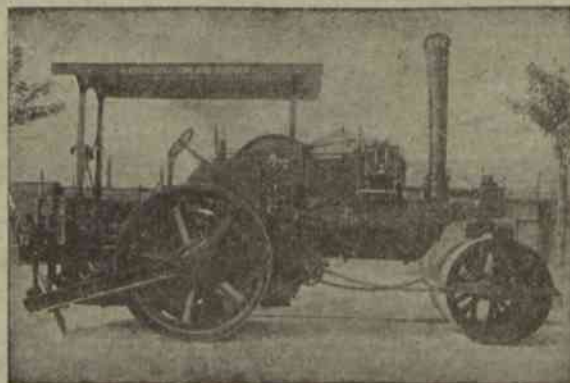
WALCÓW SZOSOWYCH

WŁASNEJ UDOSKONALONEJ KONSTRUKCJI

Dogodne warunki kredytowe.

Oferty na żądanie.

Duża ilość walców w ruchu

OSKARDNIKI

(zrywacze starych szos)

BECZKOWOZY

WOZY MIESZKALNE

cxas. 13458/11/16

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO. Pog

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. N 1520.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFONY, 131-92 I 225-50.

Redakcja rękopisów niezwraca.

Ceny ogłoszeń: Całe wolne miejsce na pierwszej stronie okładki 300 zł.; 1/2 — 150 zł. Cała strona poza tekstem 200 zł., 1/2 — 100 zł., 1/4 — 50 zł. W tekście o 50% drożej. Ogłoszenia związków samorz., dostarczone bezpośrednio do administracji, o 25% taniej. Ogłoszenia, nadesłane bez podania wymiaru, drukuje się na 1/4 strony.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogusławski.

Komitet Redakcyjny: *Józef Bek, Stefan Boguszewski, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.*

ROK XI.

WARSZAWA, 21 KWIETNIA 1929 R.

Nr. 16

TRESC NUMERU 16: Zagadnienia meljoracyjne w samorządzie — *Z. Strzeszewski*. Kilka przykładów niewłaściwego zużycia sum przeznaczonych na akcję budownictwa ogniotrwalego — *J. P. Dookoła* spraw samorządowych. Z życia samorządu. Gmina wiejska i miejska: a) Samorząd i oświata pozaszkolna — *J. Komornicka*. b) Wieliczka — *E. Jeziński*. c) Z gmin. Wiadomości o kas. poż.-oszczędn.: a) Opłaty stempłowe — *J. D.* Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Komunikaty Zrzeszenia Samorządów Powiatowych. Ogłoszenia.

Dnia 5 maja r. b. o godz. 11 rano
w sali zebrań Polskiego Banku Komunalnego
odbędzie się

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE

Zrzeszenia Spółdzielczego Gospodarczo-Inwestycyjnego
SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH

PORZĄDEK OBRAD:

- 1) Zagajenie i wybór prezydjum.
- 2) Odczytanie i przyjęcie protokołu Walnego Zgromadzenia z dn. 25. III. 1928 r.
- 3) a) Sprawozdanie z działalności „Zrzeszenia“ w roku 1928 oraz wynik lustracji dokonanej przez Związek Rewizyjny Polskich Spółdzielni Rolniczych.
b) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz r-ku strat i zysków na 31 grudnia 1928 r.
- 4) Udzielenie Radzie i Zarządowi absolutorjum.
- 5) Podział zysku.
- 6) Określenie wysokości obciążenia „Zrzeszenia“ zobowiązaniami dłużnymi.
- 7) Wybory 3-ch członków Rady Nadzorczej.
- 8) Sprawy drogowe (zbiorowe zakupy maszyn i materiałów drogowych, organizacja kamieniołomów samorządowych).
- 9) Sprawy sanitarne (sprzedaż środków odurzających przez Składnicę Sanit.).
- 10) Wnioski zgłoszone w trybie art. 9 statutu.

W 1749/78/121

Zagadnienia meljoracyjne w samorządzie

Zywiolowy ruch w kierunku naprawy warsztatów rolnych, rosący w Polsce z każdym rokiem, stawia przed samorządem ziemskim zadanie przyczyniania się skutecznego do pomyślnych wyników tej pracy. Zarysowują się różne próby najwłaściwszego ujęcia tej sprawy, jak organizacja obejmująca całe województwo, organizacja powiatowych biur meljoracyjnych, tworzenie referatów dla meljoracji przy zarządach drogowych i t. d. Z porównania wszystkich tych usiłowań może jeszcze powstać pojęcie o drodze najwłaściwszej. — Dlatego też będziemy na tem miejscu podawali opisy tych działań i pomysłów. — W Nr. 9 „Samorządu” umieściliśmy referat p. Lechnickiego, stojący na stanowisku wyższości organizacji, obejmujących całe województwo. W obecnym — p. Starosta Strzeszewski rozwija i uzasadnia wielkie zalety organizacji powiatowej. — Red.

Z pośród różnorodnych zadań samorządu w dziedzinie popierania rolnictwa, na pierwsze miejsce wysuwa się popieranie meljoracji rolnych. Zasadniczym zagadnieniem podniesienia produkcji w jakiegokolwiek dziedzinie gospodarczej jest sprawa postawienia warsztatu na należytych poziomach. Jeżeli warsztat pracy jest wadliwy, to stosowanie nowoczesnych środków produkcji będzie albo bezcelowe, albo też w części tylko usunie braki zasadnicze.

W rolnictwie warsztatem jest rola. Z punktu widzenia państwowego patrzeć należy na rolnictwo jako na całość, jednak zgodzić się musimy, że największe wady ustrojowe widzimy wśród mniejszej własności rolnej.

Regulacja serwitutów, komasacja i meljoracja są temi zadaniami, które należy przeprowadzić, by rolę rolnictwa w bilansie handlowym naszym unormować i osiągnąć jego równowagę. Do tych celów i do tych prac wszystkie wysiłki skierować należy, to są zadania podstawowe i zasadnicze. Musimy jednak przyznać, że okres dziesięciu lat Niepodległości straciliśmy niepowetowanie, że b. mało zrobiliśmy w tym kierunku.

Komasacja i regulacja serwitutów są przedmiotem prac zastrzeżonych ustawowo wyłącznie Rządowi, a akcja samorządu przez ustawę z dnia 18 grudnia 1925 r. o scalaniu gruntów została zepchnięta do roli jedynie obserwatora. Dlatego też o tem mówić nie będę. Samorządom pozostało zadanie szerzenia meljoracji i w tym kierunku winniśmy pracować z jaknajwiększą intensywnością, by wykazać się jaknajwiększymi zdobyczami.

Pomoc kredytowa na meljoracje rolne skoncentrowaną jest w Państwowym Banku Rolnym, który udziela pożyczek dla jednostek prawnych utworzonych na podstawie ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. Dz. Ustaw R. P. Nr. 24, poz. 205. Ustawa wodna stała się więc prawem, na którym ma być budowana akcja meljoracyjna, a spółka wodna tą jednostką prawną, która akcję tę przeprowadza. Na tej więc ustawie oprzeć się musimy i chociaż posiada ona braki, to dopóki zmieniona nie będzie, innej podstawy prawnej dla przeprowadzenia meljoracji w Polsce nie mamy.

Rola samorządu jest w ustawie wodnej zupełnie nie przewidziana, a spółka wodna jest obdarzona wszelkie-

mi przywilejami i egzekutywą, tak, że pomoc ze strony samorządu zdawałoby się, jest zupełnie zbyteczna.

Jaką jest więc rola naszej reprezentacji?

Prace samorządu muszą pójść w tych kierunkach, których nie obejmuje ustawa wodna. Przedewszystkiem samorząd winien opracować:

1) *program prac meljoracyjnych swego powiatu.* Zorientować się należy i opracować techniczny opis powiatu. Są powiaty, gdzie podstawowe meljoracje wysuwają się na plan pierwszy i trudno jest orzec o rozmiarach meljoracji szczegółowej bez dokładnego opracowania projektu, a nawet dokonania meljoracji podstawowych. W innym znów powiecie stosunek jest odwrotny: główną potrzebę stanowi drenowanie. Są powiaty, w których ważną rolę odgrywają drobne odpływy, jak rzeczki, potoki większe t. zw. rowy maciczne. Opracowując opis techniczny, należy zorientować się w ilości i obszarze, na jakich dane meljoracje mają być dokonane, ułożyć kosztorys i wykonanie rozłożyć na szereg lat, wykonywując planowo corocznie daną przestrzeń.

2) *Drugim zadaniem samorządu* jest stworzenie organizacji o charakterze prawnym, która obejmowałaby dany dział meljoracji na terenie powiatu, czuwała nad należytem wykonaniem prac, zakreślonych przez ustawę wodną.

3) *Trzecim zadaniem samorządu* jest propaganda meljoracji drogą odczytów, pokazów, urządzenie wycieczek na tereny już zmeljorowane, inicjatywa przy zawiązaniu spółek, pouczanie rolników przy zagospodarowaniu terenów zmeljorowanych za pośrednictwem instruktorów rolnych; popieranie, ewentualnie organizowanie cegielni produkujących sączki na terenie danego samorządu i ewentualnie tworzenie w tym celu związków samorządowych.

Co do *pierwszego zadania*, to dla przykładu podam tu program prac, jaki ustanowiony został dla powiatu Łowickiego. Powiat Łowicki leży cały w dorzeczu rzeki Bzury, która, przepływając go w kierunku północno-wschodnim, ze średnim spadkiem 0,31‰, przyjmuje z prawego brzegu pięć, a z lewego trzy poważniejsze dopływy.

Doliny dopływów prawych (Malinówka, Uchando 5‰, a więc dość znaczne, dopływy lewobrzeżne mają spadki nieznaczne w granicach od 0.1 do 0.2‰.

Doliny dopływów w prawych (Malinówka, Uchanka, Zielkówka) są wąskie i mniej zabagnione, doliny dopływów lewych (Śludwia i Przysowa) mają dość znaczne przekroje poprzeczne i tworzą szeroki pas łąk mineralnych, bądź też torfowych, często wybitnie zabagnionych.

Z powodu małej przepuszczalności podglebia i słabych spadków, stan wód gruntowych jest wysoki.

Na podstawie badań gruntu i danych statystycznych można ustalić, że 80% gruntów ornych w powiecie Łowickim wymaga drenowania, w stosunku do całości, wyniesie to 50.000 ha.

Pragniemy tę pracę rozłożyć na lat 17-cie, rocznie zatem należałoby drenować około 3.000 ha. Koszt tych

inwestycji, licząc średnio po 700 zł. za 1 ha, wyniesie około 2.100.000 złotych rocznie.

Co do łąk wymagających meljoracji, to tych stonkowo jest w powiecie niewiele. Zabagnione łąki występują na terenie powiatu w większych kompleksach, w 2 miejscach, t. j. wzdłuż całego biegu rzeki Słudwi i Przysowy o ogólnym obszarze 1.900 ha w granicach powiatu i wzdłuż górnego biegu rzeki Bzury, o ogólnym obszarze w granicach powiatu 800 ha.

Meljoracja podstawowa, a więc odwodnienie tych kompleksów, dzięki poparciu Ministerstwa Robót Publ., władz wojewódzkich, przy współdziałaniu i męrgji działaczy społecznych, jest na dobrej drodze, ponieważ w obydwu wypadkach zostały stworzone spółki wodne na tych terenach i roboty regulacyjne są już w toku.

W roku 1927 oprócz konserwacji uregulowano 13.447 klm. rzek, usypano 2.500 klm. wałów i wykopano 9.500 klm. osuszających kanałów i rowów. Wszystkie roboty wykonywane były we własnym zarządzie Dyrekcji Robót Publicznych. Pozatem Dyrekcja Robót Publicznych wykonała roboty wstępne na długości 191 klm. rzek.

Na terenie powiatu Łowickiego prócz zwykłych odpływów (Bzura, Słudwia, Przysowa i Rawka, ta ostatnia nie tworzy bagnisk) jest cała masa odpływów mniejszych, jak rzeczki: Malinówka, Uchanka, Zielkówka, Igła i inne, moc potoków i t. zw. rowów macicznych.

Rowy te, wykonane i konserwowane przez samych rolników, bez nadzoru technicznego, pozostawiają bardzo dużo do życzenia. Przekroje poprzeczne są zbyt małe; w przekrojach podłużnych daje się zauważyć spadki niejednolite, zbyteczne przegłębienia lub też spłylenia dna, gwałtowne zwężania lub rozszerzenie przekroju. Rowy są zanieczyszczone i zarośnięte.

Ponieważ spadki naogół są nieznaczne, więc ten stan rzeczy utrudnia odpływ wody powierzchniowej i wywołuje długotrwałe podtapianie gruntów.

Celem regulacji tych odpływów należało utworzyć fundusz specjalny. Sejmikowi Łowickiemu udało się po przedłożeniu swego planu meljoracyjnego uzyskać 100.000 złotych od Ministerstwa Rolnictwa na cele powyższe. Gdyby był Sejmik funduszu tego nie otrzymał, postanowieniem było wstawiać potrzebne sumy corocznie do budżetu sejmikowego.

Ogółem odpływów mniejszych lub większych do uregulowania mamy około 460 klm. — Pracę naszą rozłożyliśmy na 5 lat. Z subwencji rządowej przeznaczamy corocznie 20 tysięcy złotych na opracowanie studjów i planów oraz nadzór przy robotach. Wykonawcze roboty prowadzić będziemy drogą szarwarku we własnym zarządzie. Przewidujemy również pomoc w formie instrumentów, budowy przejazdów, mostów i t. d., które drogą szarwarku nie da się przeprowadzić. Pozostałą sumę umieściliśmy w Powiatowej Kasie Oszczędności i używać ją będziemy jako pożyczki krótkoterminowe dla Spółek Wodnych. Powstające bowiem Spółki Wodne w czasie organizacji nie mają na pokrycie kosztów związanych z wykonaniem projektu. Pożyczki udzielane przez Państwowy Bank Rolny w wysokości 8 zł. za 1 ha, tylko częściowo ułatwiają pracę nad organizacją spółek, ponieważ koszty wykonania projektu przekraczają 2-

krotnie tę kwotę, nie licząc robocizny i życia personelu technicznego przy studjach.

Przy przystąpieniu do prac wykonawczych na gruncie spółki również wymagają kredytu.

Przechodząc do drugiego działu zadań samorządu, t. j. do stworzenia powiatowej organizacji meljoracyjnej, przedstawić tu muszę te praktyczne uwagi, jakie nastęczyły mi się w czasie mojej dziesięcioletniej pracy samorządowej. Stwierdzam, że konieczne jest w każdym powiecie stworzenie powiatowej organizacji o charakterze społecznym, któraby jednak miała charakter jednostki prawnej i obdarzona była egzekutywą w stosunku do swoich członków.

Agitacyjna i propagandowa rola samorządu kończy się z chwilą, gdy spółka jest utworzona i stanowi sama dla siebie jednostkę prawną. Samorząd nie ma prawnej ingerencji do jej działalności, a tu właśnie rolnik spotyka nieraz nieprzewidywalne trudności i dzieją się rzeczy zgoła niepożądane.

Na wsi inteligencji mało, a znających ustawy jeszcze mniej. Ludność nie jest należycie obeznana z tekstem ustawy, potrzebuje więc należytego wyjaśnienia i zapoznania się z udogodnieniami, jakie daje im prawo, i pomocą, z jaką przychodzi mu Państwo. Bardzo często mylnych informacji i objaśnień udzielają przedsiębiorcy pomniejszych biur meljoracyjnych.

Wskutek gwałtownego rozwoju meljoracji w Polsce i w związku ze zwiększonym zapotrzebowaniem sił technicznych, meljoracją zajęły się również jednostki niepowołane, nie mające rozwiniętej etyki zawodowej i wobec tego zaczęły się dźiać na podłożu robót meljoracyjnych najrozmaitsze nadużycia w stosunku do nieświadomionego elementu, jakimi są drobni rolnicy.

Gdy uchwała wstępna jest wywołana, napastowana jest wieś przez przedstawicieli pomniejszych Biur meljoracyjnych, którzy różnymi drogami starają się o pozyskanie robót. Na jakich warunkach i w jaki sposób umowa z przedsiębiorcą meljoracyjnym została zawarta, to sprawa nieraz zawiła i mniej korzystna dla rolników, dość na tem, że plany się robią. Plany wykonywują przeważnie niemożliwie długo, często rok przejdzie. Czy są racjonalne i prawidłowe — decydują władze Banku Rolnego, o ile spółka zwróci się o pożyczkę.

Po zatwierdzeniu spółki piętrzą się przed Zarządem trudności nie do pokonania. Wymienię tu starania o pożyczkę w Banku, które trwają od 3-ch do 12 miesięcy, potem zakupno i sprowadzka dren, wypłaty i t. d. Zakupno dren oddaje się przeważnie przedsiębiorcy lub pośrednikowi. Roboty na gruncie zwykle zaczynają się, bo czas pili, dreny nawet leżą, a pieniędzy niema; będą, bo Bank obiecał, ale niema, przedsiębiorca woła o pieniądze. Wówczas pożyczka się na ryzyko wystawcy i żyranta. Wypłat dokonuje zwykle dozorca według list płacy, sporządzonych przez siebie. Nikt tego nie kontroluje, a Zarząd z całym zaufaniem oddaje często pieniądze z Banku przedsiębiorcy i prosi o regulowanie wszelkich rachunków. Jak niejedne biura meljoracyjne sporządzają rachunki za dozór i administrację, to wiedzą ci, co się do tego dotyczyli. Sprawy te zwykle przechodzą uzdolnienie Zarządu. Ale pozatem należy prowadzić księzkowość, obliczać procenty amortyzacji, ściągać należności od członków. A czy przedsiębiorca

dobrze zdrenował, czy zastosował prawidłowe odstępy rowków, głębokość ich, czy umiejętnie dreny ułożył, czy prawidłowo pobudował odpływy — o tem on jeden tylko wie.

Wprawdzie Bank Rolny przeprowadza kontrolę, jednak kontrola ta jest zupełnie niewystarczająca. Znam wypadek, że drenowanie było skończone i dopiero po paru latach stwierdzono, że część obszaru nie była wcale wydrenowana. Ież to nadzwyczajnych sporów zdarza się z niesumiennymi technikami, wkładaczami i t. d. — Drenowanie ma tę właściwość, że musi być uczciwie i precyzyjnie wykonane. W Banku Rolnym uskarżano mi się, że nie są w stanie i możliwości przeprowadzenia kontroli i sami przyznają, że czynność ta jest niedostateczna. Bankowi chodzi głównie o to, czy pożyczka otrzymana była celowo zużytkowana. Po wydrenowaniu Zarząd uważa swoją rolę za ukończoną i zasypia snem błogosławionym. Jeżeli okaże się błąd w wykonaniu, niech się kłopotczy ten, u którego jest źle, ma staw na polu, niech go osusza. Meljoracja szczegółowa wymaga stałej konserwacji i opieki, a spółka jest uprawniona nie tylko wznowić, lecz i utrzymywać do niej należyte urządzenia (art. 152). Po paru latach Zarządy spółek zapomną o swem istnieniu, niedbalstwo bowiem i niestaranność jest u nas na wsi powszechna. Nie zapominajmy, że odpływy są na gruntach należących do różnych właścicieli, a rowy odpływowe przechodzą przez grunta wielu, często przez pola nie należące do spółki. Spółka wodna stoi pod nadzorem władz państwowych. Nadzór Państwa odnosi się do prawidłowego wykonania, utrzymania i naprawy urządzeń spółki, jako też przestrzegania, ażeby sprawy spółki były zarządzane zgodnie z ustawami i statutem spółki (art. 145). Pozatem władza nadzorcza ma obowiązki wpływające z art. 151 ustawy. Otóż na władzę nadzorczą nałożyła ustawa wszelkie obowiązki, a żaden artykuł nie mówi, że ma ona prawo przymusowo wprowadzać do budżetu spółki kosztów nadzoru i sił technicznych. W statucie spółki mogłaby władza nadzorcza żądać wprowadzenia na ten cel odnośnej pozycji, ale spółka może go nie przyjąć, a władza musi mimo to statut taki zatwierdzić (art. 147 w tym kierunku uprawnień nie daje). Przedstawmy sobie, że mamy w powiecie kilkadziesiąt spółek wodnych, śmiem twierdzić, że władza nadzorcza nie da sobie rady i nie wykona swych obowiązków. Jak powyższe artykuły tak i art. 133 p. 5 i 166 nie będą wykonane.

Obawiam się, że potworzymy wielką liczbę spółek, które bez kontroli należytej popełnią wiele błędów i nie ze złej woli a z nieznajomości rzeczy, z których trudno będzie wybrnąć. Z powyższego wynika, że potrzebna jest organizacja powiatowa meljoracyjna, któraby miała jednak charakter jednostki prawnej i koordynowała całą akcję meljoracji szczegółowej.

W b. Kongresówce istnieją już dwa typy organizacji tego rodzaju:

- 1) Powiatowa Spółka Meljoracyjna.
- 2) Związek Spółek Wodnych.

Z kolei musimy rozpatrzyć plusy i minusy tych dwóch typów organizacji:

1) Powiatowa Spółka Meljoracyjna jest jednostką prawną, opartą o Ustawę wodną i w związku z tem władze tejsze spółki mają pełne prawo egzekutywy w

stosunku do poszczególnych kompleksów, wchodzących w skład spółki. To prawo uniemożliwia wyłamywanie się i niesubordynację poszczególnych jednostek, daje pewną jednolitość całej organizacji i w związku z tem pozwala na cały szereg ulepszeń techniczno-organizacyjnych w czasie wykonania pracy. Bo organizacja roboty na jednym obiekcie technicznym większym, może dać duże ekonomiczne plusy przy przerzucaniu sił roboczych i technicznych stosownie do warunków atmosferycznych i daje również możliwość uzyskania nieco niższych cen przy zakupie materiałów i t. p.

Zasadniczo obejmować ona może cały powiat, de facto obejmuje zaś te przestrzenie gruntów, których właściciele do nich przystąpili. Spółkę i jej statut władza nadzorcza zatwierdza raz jeden. O ile mają być przyłączone nowe obszary, to po sporządzeniu planów szczegółowych i po przeprowadzeniu rozprawy wodno-prawnej włączone są do spółki. Ludność nie potrzebuje przeprowadzać wstępnych zabiegów, wystarczy bowiem zgłosić się im do Biura Powiatowej Spółki Wodnej, a biuro od razu obejmie ich w zupełną opiekę, ułatwia pracę organizacyjną, wykonywuje plany, kosztorysy i t. d.

Przy stworzeniu odpowiednio dużej organizacji, również ułatwiona jest sprawa konserwacji, ponieważ spółka taka jest w stanie utrzymać technika meljoracyjnego i jednocześnie, rozporządzając egzekutywą, może nawet przymusowo przeprowadzić roboty konieczne dla konserwacji wykonanych urządzeń meljoracyjnych.

Organizacja ta ma jednak pewne minusy:

Między innymi instytucja taka, która będzie miała dość skomplikowany aparat działania (sprawy uzyskania kredytów, kwestje prawne wewnątrz spółki, sprawy rozdziału kosztów, ściąganie należności, rozdział ciężarów w naturze, konserwacja i t. p.) wymaga bardzo sprężystego i energicznego kierownika w osobie Prezesa Spółki i najbliższych jego współpracowników w osobach członków Zarządu, którzy muszą wziąć na siebie ciężar działalności zsumowany z ewentualnych Zarządów wszystkich poszczególnych spółek.

Dруга forma organizacji, t. j. Związek Spółek Wodnych, ma również swoje ujemne i dodatnie strony. Ze stron dodatnich należy wymienić: większy udział bezpośredni w sprawach spółki zainteresowanych członków spółki, rozparcelowanie kwestji prawnych na poszczególne kompleksy, co ułatwia ich załatwienie, ściślejszy kontakt samego Zarządu z członkami Spółki, bezpośrednie zainteresowanie członków Zarządu w sprawach spółki.

W razie braku odpowiedniego kierownictwa w samym Związku Spółek, brak ten nie odbija się tak ujemnie na poszczególnych spółkach, jak to jest w Powiatowej Spółce.

Największy jednak minus Związku Spółek to jest brak egzekutywy w stosunku do swoich członków. Najlepsze i najbardziej celowe zamierzenia tej organizacji mogą się rozbić i unicestwić wskutek tego, że poszczególni członkowie mogą się wyłamywać i uchylać od wykonania poleceń. Związek Spółek nie ma sankcji przy ściąganiu składek na pokrycie swoich kosztów organizacyjnych i t. p.

Biorąc pod uwagę te dwa typy organizacji, należa-

łoby przyjść do wniosku, że najodpowiedniejszą byłaby taka organizacja, któraby z jednej strony umożliwiała poszczególnym spółkom ich swobodny rozwój, a jednocześnie ochraniała je swoją opieką, przez zawiązanie umów w jej imieniu, kontrolę wykonania tychże umów przez przedsiębiorców, w razie koniecznym prowadziła jej rachunkowość, ewentualnie wykonywała kontrolę tej rachunkowości, miała prawo bezpośredniego wkroczenia w sprawy spółki i w wypadkach koniecznych działania pod przymusem, miała prawo przymusowego ściągania datków na cele organizacyjne, jak również na konserwację, mogła nakazać przymusowy remont urządzeń meljoracyjnych, które tego wymagają, prowadzić akcje w kierunku zakładania sączkarni, mieć własny personel techniczny i t. p.

Po stworzeniu takiej organizacji nastąpi pewien podział pracy w dziedzinie meljoracyjnej pomiędzy samorządem i tą organizacją. Samorząd winien skoordynować z nią swoją działalność.

Gdyby Związek Spółek mógł być oparty na Ustawie Wodnej i był w niej przewidzianym jako jednostka o sankcji prawnej, byłoby to bezwarunkowo najlepszym rozwiązaniem sprawy.

Rolę Związku Spółek mógłby spełniać również i samorząd powiatowy, chociaż, mojem zdaniem, byłoby to niepożądane ze względu na niepotrzebne obciążanie finansowe związku komunalnego kosztami nadzorcami i konserwacyjnymi. Przy Związku Spółek obciążeni są ciężarów na cały powiat, który często częściowo tylko bywa zainteresowany. Niezmiernie ważnym czynnikiem, dla którego uważam za konieczne utworzenie powiatowej organizacji meljoracyjnej, jest konserwacja urządzeń meljoracyjnych. Najbardziej przeciwnym byłbym, by akcja ta skoncentrowana była w samorządzie wojewódzkim lub Państwowym Banku Rolnym: scentrali-

zowanie tych prac wyszło by niezmiernie niekorzystnie dla zainteresowanych.

Zupełnie zbytecznym byłoby obciążenie Państwa kosztami nadzoru technicznego. Gdybyśmy wprowadzili do władzy administracyjnej I instancji specjalnych referentów meljoracyjnych, to obawiałbym się wówczas zbyt biurokratycznego załatwiania spraw.

Reasumując wszystko wyżej powiedziane, dochodzę do wniosku, że należy dążyć do znowelizowania ustawy wodnej w kierunku wprowadzenia Związku Spółek jako jednostki prawnej, obdarzonej odpowiednią egzekutywą, jako instytucji, która byłaby uprawnioną występować i działać w imieniu poszczególnych spółek.

Jakie rozstrzygnięcie znalazłem dla powiatu Łowickiego?

Spółki poszczególne zdolne do życia pracują samodzielnie; jest również powiatowa spółka wodna, która łączy tereny poszczególne, dobrowolnie chcąc się przyłączyć i złożyć cały ciężar prac z siebie. Żadnego nacisku ani trudności nikomu się nie robi. Spółka powiatowa ma swojego inżyniera dyplomowanego, który prowadzi wykonawcze prace na terenach zrzeszonych jedynie w powiatowej spółce. Fachową kontrolę jego prac wykonawczych zapewniłem spółce ze strony znanych fachowców w Warszawie. Powiatowa spółka będzie do pewnego stopnia regulatorem kosztów drenowania na powiecie. Poszczególne spółki będą mogły poruczać Powiatowej spółce pewne swoje czynności do spełnienia.

Trzecią część prac samorządu w stosunku do zadań meljoracyjnych spełniać winni instruktorzy rolni, czy bezpośrednio utrzymywani przez Wydział Powiatowy, czy też za pośrednictwem subwencionowanych organizacji rolniczych. W tym ostatnim wypadku musi to być ściśle w umowie z organizacjami przez Wydział Powiatowy zastrzeżone.

Zygmunt Strzeszewski
Starosta Łowicki.

Kilka przykładów niewłaściwego zużycia sum przeznaczonych na akcję budownictwa ogniotrwałego

Od jednego z działaczy P. Z. U. W. otrzymaliśmy interesujące uwagi w tej sprawie, któremi dzielimy się z Czytelnikami.

R e d a k c j a.

Już od kilku lat Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych rozpoczął na szerszą skalę akcję budownictwa ogniotrwałego. W naszych warunkach akcja ta musiała być rozpoczęta od podstaw. Przedewszystkiem należy stworzyć sieć wytwórni materiałów ogniotrwałych. Zadanie PZUW w tej sprawie sprowadza się do finansowania związków komunalnych i kontroli właściwego zużycia sum przez samorządy. Zadania zaś samorządów w tej mierze są daleko więcej skomplikowane. Z jednej strony samorządy muszą podjąć się produkcji ogniotrwałych materiałów budowlanych, z drugiej stworzyć aparat sprzedaży. Ani metod własnych prowadze-

nia akcji, ani wzorów obcych nie posiadają. Te metody i wzory organizacyjne dopiero się tworzą.

Mimo to nie sposób przemilczeć o wyjątkowo niefortunnych poczynaniach niektórych wydziałów powiatowych i magistratów. Oto kilka przykładów.

Weźmy powiat, który nazwiemy A, z województwa bodaj najwięcej palnego. Sprawę tego powiatu potraktowano jako nadzwyczaj pilną, ponieważ spaliło się tam prawie doszczętnie jedno miasteczko. Otrzymał 40.000 zł., z tego 20.000 na cegielnię i 20.000 na skład materiałów ogniotrwałych. Po otrzymaniu ostatniej raty wydział powiatowy zamilkł.

Ze sprawozdania inspektora ubezpieczeniowego na powiat dowiadujemy się, że pobudowano połowę cegielnię, kosztem blisko 50.000 zł., zabudowania przy cegielni są dosyć solidne, lecz niestety cegły zdatnej do

budowy dotychczas nie wypalono. W ubiegłym roku wyroczono około 210.000 sztuk cegły i wypalono z tego około 150.000 szt., lecz ta wypalona cegła nic nie jest warta — rozsypuje się w rękę. Wina tu podobno strycharza, który w danym wypadku okazał się niekompetentnym. Na interwencję inspektora ubezpieczeniowego strycharza zamieniono. Składu materiałów ogniotrwałych dla pogorzalców sejmik jeszcze nie założył, mimo, że od chwili udzielenia pożyczki minęło rok.

Powiat B, województwo kresowe. W r. 1926 sejmik zwrócił się do PZUW o wyasygnowanie mu bezwrotnej zapomogi w kwocie 10.000 zł. na budowę i organizację fabryki wyrobów cementowych. W wyniku długiej korespondencji sejmikowi zaproponowano i przyznano 10.000 zł. na tenże cel.

Wówczas sejmik prosi o zmianę przeznaczenia pożyczki: na zakup narzędzi wiertniczych i materiałów niezbędnych na budowę studzien artezyjskich, przyczem samą akcją obiecuje prowadzić z kapitałów obrotowych sejmiku. Studnie miały być budowane w większych i bogatszych skupieniach na kredyt, we wsiach zaś biednych bezpłatnie, a wszystkie roboty związane z budową studzien artezyjskich miały być ukończone w terminie do 1 lipca 1928 r. Termin, oczywiście, nie mógł być dotrzymany, gdyż wydział zgłosił się po drugą ratę dopiero na wiosnę r. 1928, zawiadamiając, że sejmik z własnych funduszy przeznaczy na ten cel 20.000 zł.

W grudniu 1928 r. ze sprawozdania inspektora ubezpieczeniowego na powiat wynika, że wybudowano jedną tylko studnię artezyjską kosztem 900 zł. W tym samym czasie sprawozdanie wydziału powiatowego brzmi: koszt nabycia narzędzi wiertniczych wynosił mniej więcej 15.000 zł. — i dopisek: „jednocześnie nadmieniam się, że sprawa budowy studzien artezyjskich wobec wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 16.III.1928 r. (Dz. Ust. Nr. 32, poz. 310) i konieczności opracowania szczegółowego i planowego projektu budowy studzien na terenie całego powiatu, znajduje się w stanie organizacji”.

W czym kryje się niepowodzenie wydziałów powiatowych A i B? Dalecy jesteśmy od twierdzenia, że źródłem niepowodzenia i niewykorzystania należytego pożyczek było wyłącznie zaniedbanie. Zaniedbanie jest tu przyczyną drugorzędną, jest skutkiem. Główną przyczynę widzimy w słomianym ogniu w działaniu, w amerykańskim rozmachu całych często zagadnień. Wpadanie z jednej ostateczności w drugą, od zupełnej bezczynności do wykonywania szerokich, całkowitych projektów. A przecież, by przystąpić do jakiegokolwiek akcji, należy mieć jaki taki багаż doświadczenia. Zdobycie tego doświadczenia nie jest trudne. Większość sejmików prowadzi produkcję przepustów drogowych, a wiele magistratów, produkcję chodników i krawężników. Dzięki tej działalności niższy personel techniczny ma pojęcie o sposobach produkcji betoniarskiej i nie ma powodów w tym wypadku do obaw o fuszerkę, jak to miało miejsce z wydz. pow. sejmiku A. Dołączenie działu produkcji na sprzedaż: kręgów studziennych, dachówek, pustaków i t. d., będzie już drugim etapem w rozwoju betoniarni. Mając unormowaną techniczną stronę produkcji, wydział powiatowy będzie mógł poświęcić cały swój wysiłek i studia na stronę finansową produk-

cji i zagadnienia sprzedaży wyrobów gotowych. Zakładanie składów materiałów ogniotrwałych, naprz. z blachą przy betoniarni, lub cegielni uważamy za usprawiedliwione wówczas tylko, kiedy produkcja betoniarni i sprzedaż wyrobów gotowych osiągnie wyniki znaczne.

Przykład innej kategorii: Magistrat B, większego miasta kresowego, zwrócił się z podaniem o pożyczkę na betoniarnię miejską, nie uwzględniającą produkcji ogniotrwałych materiałów budowlanych. Po wyjaśnieniu, że PZUW subsyduje tylko te betoniarnie samorządowe, które produkują również i ogniotrwałe materiały budowlane, magistrat zobowiązał się do produkcji tych materiałów i pożyczkę otrzymał. Tytułem pierwszej raty wypłacono 20.000 zł., wypłacenie drugiej raty w wysokości 10.000 zł. uzależniono od nadejścia sprawozdania z zużycia pożyczki.

Atoli nadeszło sprawozdanie inspektora ubezpieczeniowego — betoniarnia miejska wyrabia: płyty i krawężniki chodnikowe, kręgi do drzewek oraz rury wodociągowe i kanalizacyjne. Przez okres zimowy była nieczynną. Z informacyj, zaciągniętych z Rady Miejskiej, stwierdził on, że pustaków i dachówek nie mają zamiaru produkować.

Nie da się zaprzeczyć, że wyrób rur wodociągowych jest bardzo ważnym czynnikiem dla akcji przeciwpożarowej, ale co mają wspólnego fundusze przeznaczone na akcję budownictwa ogniotrwałego z produkcją kręgów dla drzewek lub płyt i krawężników chodnikowych. Przykro jest, ale należy w tem miejscu wspomnieć o stronie moralnej magistratu, który dobrowolnie przyjął na siebie obowiązek prowadzenia akcji budownictwa ogniotrwałego na terenie swoim i pobliskich wsi.

Niemniej ciężkie grzechy mają i małopolskie powiaty. Mają one szczególne zamięłowanie, wynikające z tradycji, do zakładania składów materiałów ogniotrwałych. Na taki skład powiatowi D zostało przyznane zł. 30.000 na 4%. Tytułem pierwszej raty wypłacono 15.000 zł. Wydział powiatowy składu nie założył, udzielał natomiast pożyczek kilkuletnich na 6%, wyłącznie na rachunki za zakupioną blachę z kooperatywy ukraińskiej.

Systemu nie kwestjonujemy, jako takiego, lecz w tym wypadku nasuwają się następujące uwagi:

1) Kredyt był udzielany na kilka lat. Chcąc utrzymać ciągłość akcji, należałoby udzielać sejmikowi D pożyczek po 30.000 zł. w ciągu kilku lat, zanim by się utworzył kapitał obrotowy;

2) kredyt był udzielany tylko w postaci blachy, t. j. materiału drogiego. Dwudziestu czterem osobom udzielono blachy na zł. 13.000, więc przeciętnie pożyczka wynosiła 550 zł.;

3) Sejmik D otrzymał pożyczkę jako instytucja powszechna, mająca obsługiwać każdego ubezpieczonego niezależnie od jego narodowości;

4) spółdzielnia, która otrzymała monopol na podział pożyczki, nie jest powszechną, lecz ukraińską, a więc instytucją wyłączną.

Stwierdzamy, że ogółowi ubezpieczonych zależy na akcji stałej, nie zaś na jednorazowym uszczęśliwieniu kilkudziesięciu członków kooperatywy tej lub innej narodowości.

Powiat E; przyznano na skład materiałów ogniotrwałych 30.000 zł. Pierwsza rata w kwocie: 15.000 zł. Rozdziałem została tytułem zwrotnych zapomóg na pokrycie budynków materiałem ogniotrwałym dwunastu osobom: pięciu po 1000 zł., trzem po 2000 zł. i jednej 4000 zł. Jest to przykład najłatwiejszego użytkowania z takim mozołem nagromadzonych pieniędzy publicznych.

Zdaniem naszym:

a) odbudowujący się nie powinien otrzymywać pomocy w postaci pieniężnej, gdyż niezawsze użyje ją zgodnie z przeznaczeniem. W najlepszym razie, pozostawiony sam sobie przepłaci za materiał pośrednikom;

b) wydziały powiatowe powinny udzielać pomocy tylko w postaci materiałów ogniotrwałych;

c) wydziały powiatowe zakupywać winny materiały hurtowo w celu uzyskania niższej ceny;

d) wydziały powiatowe uwzględniać winny materiały najtańsze w danej okolicy, np. dachówkę cementową lub paloną, nie zaś wyłącznie blachę;

e) wydziały powiatowe winny udzielać materiałów na kredyt z takim wyliczeniem, aby pieniądze wpłynęły na początku następnego sezonu budowlanego, by zapewnić w ten sposób ciągłość akcji.

Niewłaściwe i wbrew dobrowolnie przyjętym zobowiązaniom zużycie pożyczek przeznaczonych na zakładanie składów materiałów ogniotrwałych nie jest tylko jednej dzielnicy przywarą. Niestety, sama forma akcji pod postacią składów jest wielką pokusą dla biurokracji, wielce upraszczającej w wyobraźni swojej działalność gospodarczą — uzyskać pożyczkę, podzielić ją na równe części i rozdać „najbiedniejszym” na parę lat. Akcję przeprowadzono i kłopotu się pozbyto.

Powiat F na terenie byłej Kongresówki otrzymał 10.000 zł. jako pierwszą ratę z przyznanej mu pożyczki w wysokości 20.000 zł. na założenie składu. O zużyciu

pierwszej raty przez wydział inspektor ubezpieczeniowy nadesłał następujące sprawozdanie: „komunikuję, iż dotychczas wydział powiatowy sejmiku F nie założył składnicy materiałów ogniotrwałych i, jak mi oświadczył przewodniczący wydziału — nie ma zamiaru jej zakładać, a tylko wejść w porozumienie ze stowarzyszeniem rolniczo - spożywczem, ażeby stowarzyszenie to wprowadziło sprzedaż materiałów budowl. ogniotrwałych”. Otrzymane 10.000 zł. rozdzielił pomiędzy dwunastu osobami, przeciętnie po pięćset złotych, na dwa i pół lata na 5%, resztę 4.100 zł. dwum gminom na krycie blachą szkół.

Jako przeciwstawienie trzem powyższym powiatom podajemy sposób prowadzenia akcji powiatu Pilzneńskiego. Powiat zwrócił się o skromną pożyczkę, mianowicie 10.000 zł. na skład materiałów ogniotrwałych. Z otrzymanej pierwszej raty 6.000 zł., wydział zakupił 54.600 szt. dachówek cementowych i sprzedał je na warunkach kredytowych, po 110 zł. za tysiąc trzydziestu czterem mieszkańcom powiatu, na tyleż budowli. Średnio pożyczka wynosiła 177 zł. na pożyczkobiorcę i dom. W konsekwencji powiat Pilzneński otrzymał jeszcze dodatkową pożyczkę w wysokości 10.000 zł. Lokata dobra.

Przykłady powyższe nasuwają na myśl kwestję kontroli wytwórni i składów materiałów ogniotrwałych. Nie tej kontroli, która po skończonym roku produkcyjnym konstatuje fakt powodzenia lub nie, lecz stałej raczej współpracy instytucji żywo interesowanej w powodzeniu akcji budownictwa ogniotrwałego — P.Z. U.W. Życie poniekąd samo daje rozwiązanie. W dwu powiatach centralnych zaproponowano inspektorom ubezpieczeniowym bezpośredni udział w kierownictwie betoniarni. Jeden z tych powiatów stoi pod względem produkcji bodaj najlepiej ze wszystkich powiatów.

J. P.

Dookoła spraw samorządowych

W SPRAWIE DOSTARCZANIA MIESZKAŃ NAUCZYCIELOM SZKÓŁ POWSZECHNYCH PRZEZ GMINY.

W sprawie dostarczania mieszkań nauczycielom, Min. Sp. Wewn. wystosowało do pp. Wojewodów w dn. 12 kwietnia b. r. następujące pismo:

„W myśl obowiązujących w tym względzie przepisów gminy są obowiązane do dostarczania nauczycielom publicznych szkół powszechnych pomieszczeń mieszkalnych, za które mogą zasadniczo pobierać opłaty czynszowe.

Doszło jednak do wiadomości Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, że niektóre gminy żądają od nauczycieli publicznych szkół powszechnych zbyt wygórowanych czynszów za dostarczone im mieszkania.

Wobec tego Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zauważa, że ze względu na charakter stanowiska i pracy nauczycieli, jako szerzycieli oświaty nietylko szkolnej, co jest bezpośrednim ich obowiązkiem, ale także po-

dejmowanej przez nich dobrowolnie oświaty pozaszkolnej oraz pracy na niwie społecznej, gminy jako bezpośrednio zainteresowane w tej pracy nauczycieli nie powinnyby z reguły żądać od nauczycieli czynszów za mieszkania, na wypadek zaś, gdyby te czynsze w wyjątkowych warunkach miały być pobierane, to nie powinny one zdaniem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w żadnym razie przewyższać w swej wysokości norm dodatków na mieszkanie otrzymywanych przez nauczycieli”.

W SPRAWIE OPŁAT OD MONOPOLU SPIRYTUSOWEGO ZA NADMIERNE ZUŻYCIE DRÓG.

W powyższej sprawie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydało okólnik Nr. 81 z dn. 10 kwietnia 1929 roku.

„Doszło do wiadomości Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, że niektóre związki komunalne, opierając się

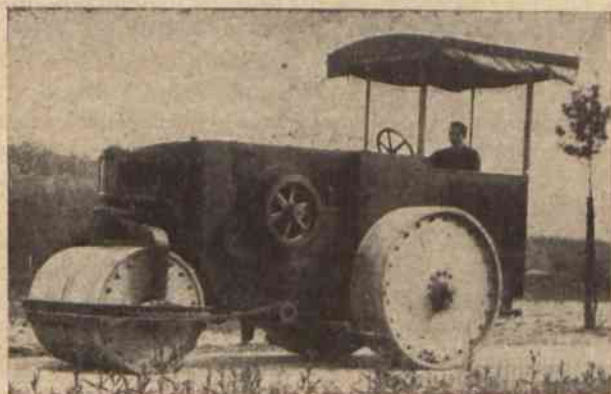
Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce

SPÓŁKA AKCYJNA.

Zakłady w Chrzanowie (Małopolska)

Biuro Zarządu: w Warszawie, Moniuszki 2a.

**LOKOMOTYWY WĄSKOTOROWE
SPECJALNY DZIAŁ BUDOWY
MOTOROWYCH WALCÓW SZOSOWYCH**

NA SKŁADZIE WALCE NA SEZON WIOSENNY 1929 ROKU.

Dotychczasowi odbiorcy walców:

Ministerstwo Robót Publicznych.

Samorządy powiatowe i miejskie:

W CHRZANOWIE, ZAWIERCIU, PIŃCZOWIE, STANISŁAWOWIE, SANDOMIERZU, PUŁAWACH, ŁUKOWIE, BIELSKU, BIAŁEJ, OLKUSZU, BUSKU, KOŃSKICH, WŁOCŁAWKU, OPATOWIE, NOWOGRÓDKU, HORODENCE, SKIERNIEWICACH, LWOWIE, SIEDLCACH, TARNOWIE I INNE.

Dogodne warunki płatności.

na postanowieniach art. 23 ustawy z dn. 10.XII.1920 r. (Dz. Ust. z r. 1921 Nr. 6, poz. 32), pociągają Państwo Monopol Spirytusowy do dopłat za nadmierne niszczenie ich dróg samochodami ciężarowymi tegoż Monopolu.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, opierając się nadto na opinii Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, wyjaśnia, iż praktyka powyższa nie jest zgodna z obowiązującymi przepisami, wedle których Monopol Spirytusowy wolny jest od tego rodzaju świadczeń.

W myśl bowiem p. 4 art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 marca 1927 r. (Dz. Ust. Nr. 32, poz. 289) „wszelkiego rodzaju majątek Państwowego Monopolu Spirytusowego wolny jest od wszelkich ciężarów, opłat podatkowych i danin na rzecz Państwa i związków komunalnych z wyjątkiem opłat stemplowych oraz podatków komunalnych od gruntów i budynków, opłat komunalnych od przeniesienia własności nieruchomości, zaprotestowanych weksli, plakatów i anonsów, tudzież innych podatków komunalnych, ustanowionych na podstawie art. 20 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747)“.

Z powyższej stylizacji p. 4 art. 2 rozporządzenia

Prezydenta Rzeczypospolitej o Monopolu Spirytusowym przebiega wyraźna tendencja ustawodawcy do zapobieżenia wszelkiej interpretacji, ścieśniającej przywileje podatkowe Monopolu.

W pierwszej bowiem części przytoczonego przepisu ustawodawca używa aż trzech ogólnikowych, pod względem swej treści równoznacznych wyrażen: daniny, opłaty podatkowe (nie: „podatki“) i ciężary publiczne, z których każde wystarczyłoby dla zwolnienia Monopolu Spirytusowego od dopłat drogowych. Dodanie jeszcze przez ustawodawcę do powyższych wyrażen przymiotnika „wszelkie“ tembardziej uniemożliwia wyłączenie z ogółu danin, opłat podatkowych i ciężarów publicznych tego rodzaju ciężarów, jak dopłaty za nadmierne zużycie dróg, które mają wprawdzie poniekąd charakter ekwiwalentu za niszczenie dróg, niemniej jednak nie mogą być zaliczone do opłat prywatnoprawnych, a to już z tego chociażby względu, że są ściągane w trybie administracyjnym oraz — że drogi z istoty swej oddane są do publicznego użytku niezależnie od płacenia jakichkolwiek danin, a wszelkie daniny nakładane są dopiero ex post systemem wymierzania ich przez powołane do tego organa publiczne.

W drugiej części przytoczonego wyżej p. 4 art. 2 ustawodawca wylicza taksatywnie wyjątki, a mianowicie

cie te daniny, którym Monopol Spirytusowy podlega. tem samem zaś wyjątkom tym w sposób kategoriyczny przeciwstawia wszelkie inne daniny, od których Monopol jest zwolniony, stanowiąc w ten sposób zasadę, iż Monopol wolny jest od wszelkich danin prócz tych,

które wymieniono, jako obciążające go. Ponieważ zaś wśród tych wyjątków nie są zamieszczone dopłaty drogowe, przeto jasnem jest, iż zamiarem ustawodawcy było zwolnić od nich Monopol Spirytusowy".

Z życia samorządu

Z POWIATU MIĘDZYCHODZKIEGO.

Dnia 11 marca b. r. odbyło się posiedzenie Sejmiku Powiatowego powiatu międzychodzkiego, na którym uchwalono pomiędzy innymi budżet administracyjny na rok 1929 - 1930. Uchwalony budżet wynosi w wydatkach i dochodach 533.828 zł., z czego przypada:

na wydatki zwyczajne	461.973,00 zł
" " nadzwyczajne	71.855,00 "
na dochody zwyczajne	477.062,56 "
" " nadzwyczajne	56.765,44 "

Wydatki wynoszą w poszczególnych działach:

I. administracja ogólna	95437,00 zł.	= 17,50 %
II. majątek komunalny	550,00 "	= 0,10 %
IV. spłata długów	6316,62 "	= 1,20 %
V. drogi i place publiczne	236576,00 "	= 44,60 %
VI. oświata	13700,00 "	= 2,60 %
VIII. zdrowie publiczne	22182,80 "	= 4,15 %
IX. opieka społeczna	31180,00 "	= 5,85 %
X. popieranie rolnictwa	24490,00 "	= 4,55 %
XII. bezpieczeństwo publiczne	6269,00 "	= 1,25 %
XIIa. świadc. na rzecz innych związków komunalnych	69576,08 "	= 13,10 %
XIII. różne	27590,00 "	= 5,10 %
razem	533,828,00 "	= 100 %

Dochody natomiast czerpie się:

I. z majątku własnego	7516,40 zł.	= 1,48 %
IV. zwroty	115964,16 "	= 25,68 %
V. opłaty administracyjne	4700,00 "	= 1,00 %
VII. dopłaty	10000,00 "	= 2,12 %
VIII. udział w podatkach państw.	30000,00 "	= 6,32 %
IX. dodatki do podatków państw.	236730,00 "	= 48,20 %
X. podatki samoistne	68401,00 "	= 14,40 %
XI. różne	3451,00 "	= 0,80 %
razem	477062,56 "	= 100 %

nadzwyczajne.

I. ze sprzedaży majątku	9000,00 zł.	= 15,90 %
II. subwencje i dotacje	4050,00 "	= 7,10 %
III. zwroty	31708,00 "	= 55,70 %
VII. różne	12007,44 "	= 21,30 %
razem	56765,44 "	= 100 %

Z wydatków ogólnych przypada na głowę ludności 17,51 zł., natomiast obciążenie podatkami wynosi na głowę 11,31 zł.

Jak z powyższego zestawienia wynika, największy odsetek wydatków stanowią wydatki na utrzymanie dróg.

Powiat międzychodzki posiada 110 km. dróg umocnionych (bitych) i 116 km. dróg gruntowych (nieumocnionych) wzgl. umocnionych tylko żwirem, gliną, żużlem i t. p. Na konserwację dróg umocnionych włącznie z nowymi powłokami przewidziano 180.796 zł., co stanowi przeciętnie 1.643 zł. na 1 km., zaś na drogi gruntowe przewidziano 22.500.— zł., czyli przeciętnie 194 zł. na 1 kilometr.

Na zapomogi na budowę dróg gminnych przewidziano 19.500 zł., na budowę nowego mostu 5.000 zł., wreszcie na ukończenie budowy nowej drogi Gorzyń — Dornowo 8780 zł.

Drugim z kolei wydatkiem nieadministracyjnym są wydatki na świadczenia innych związków komunalnych, które stanowią: 42.076,08 zł. podatek na rzecz Wojew. związku komunalnego i 27.500 zł. zapomogi dla gmin wiejskich, udzielane po myśli art. 34 ustawy o tymczasowem uregulowaniu fin. komunalnych z dnia 11 sierpnia 1923 r. Wydatki na zdrowie publiczne stanowią koszty szpitala ochronnego, utrzymanie dezynfektora, 8 akuserek i 12 oglądaczy mięsa wzgl. trychinoskopistów, wreszcie koszty wychowania fizycznego 12.000 zł. Wydatki na opiekę społeczną dzielą się na koszty utrzymania 2 stacji opieki nad matką i dzieckiem i żłobka, na koszty utrzymania w zakładach psychiatrycznych 20 ubogich pacjentów i na inne drobniejsze świadczenia na pomoc społeczną.

W dziale popierania rolnictwa przewidziano, podobnie jak w latach ubiegłych, kontynuowanie akcji podniesienia stanu bydła i wogóle trzedy chlewnej. Przewiduje się przeto założenie 6 stacji kopulacyjnych dla bydła rogatego i świń.

Dalej zakupiono czyszczarkę zboża za 10.000 zł., koszt ten pokryto częściowo z budżetu na rok 1928 - 1929. Wreszcie założy się fundusz meljoracyjny, z którego będzie się udzielać pożyczek (częściowo bezzwrotnych) na rozpoczęcie akcji meljoracji gruntów.

Z POWIATU HUSIATYŃSKIEGO.

W dniu 5 kwietnia b. r. odbyło się w Kępczyńcach posiedzenie Powiatowej Komisji Rolnej.

Tematem obrad było ustalenie programu prac nad podniesieniem rolnictwa w powiecie w ciągu najbliższych 3-ech lat. Jako częściowe wykonanie przyjętego programu 3-letniego postanowiono zebrać w roku bieżącym za pomocą fachowców dokładne dane w sprawie meljoracji gruntów w powiecie oraz przyjąć samorządowego lekarza weterynaryj. W tym celu postanowiono podzielić powiat na cztery weterynaryjne ośrodki zdrowia, w których lek. wet. będzie udzielał w oznaczonych dniach bezpłatnie porad. Przy ośrodkach będą znajdowały się apteczki wet. z najniezbędniejszymi narzędziami chirurgicznymi. Następnie postanowiono zakupić z końcem kwietnia 5 buhai simenthalerów, oraz urządzić w powiecie przegląd kwalifikacyjny bydła, w związku ze spodziewanem w najbliższych dniach wprowadzeniem w życie na terenie powiatu ustawy o nadzorze nad buhajami. Rozpatrywano sprawę zalesienia nieużytków, rejonizacji mleczarni, komasacji gruntów. Ta ostatnia sprawa rozbija się ciągle o opór włościan, którzy o komasacji nie chcą słyszeć. Podniesiono brak odpowiedniej ustawy spadkowej, brak zakazu dzielenia gruntów, nabytych z parcelacji (poprzednio ustawa zabraniała dzielenia gruntów przed upływem 25 lat od chwili nabycia) oraz konieczność ustawowego zakazu nabywania z parcelacji gruntów przez włościan nie skomasowanych. Wysłuchano także sprawozdania instruktora rolnego Wydziału Powiatowego. W okresie zimowym urządził przeszło 30 odczytów po wsiach na temat podniesienia rolnictwa, a w czterech miejscowościach urządzono 8-dniowe kursy szycia i kroju dla dziewcząt. Dalej postanowiono zakupić drzewa morowe, a dla istniejących jaja jedwabników. W końcu uchwalono wypłaty subwencji dla szkół rolniczych, szkoły podkuwania koni w Czortkowie i t. p.

Budżet powiatu przewiduje na popieranie rolnictwa kwotę 54 tysięcy złotych.

TOWARZYSTWO AKCYJNE UBEZPIECZEŃ „POLONIA” W WARSZAWIE

ZAŁOŻONE 1917 R.

Ubezpiecza: od ognia, kradzieży z włamaniem i rabunku, odpowiedzialności cywilnej, transporty: kolejowe, morskie, rzeczne i walory oraz szyby wystawowe.

Własne domy: w Warszawie, Grudziądzu, Katowicach, Poznaniu.

Centrala: Warszawa, plac Napoleona № 3.

Telefony: 27-01, 48-36, 72-16, 109-48, 48-26.

Oddziały: Towarzystwa znajdują się: w Bydgoszczy (ul. Gdańska № 165), w Częstochowie (ul. Panny Marji № 41), w Katowicach (ul. Słowackiego № 14), w Krakowie (ul. Krzyża № 5), we Lwowie (ul. Kopernika № 30), w Łodzi (ul. 6-go Sierpnia № 1) w Poznaniu (ul. 3 Maja № 2) i Wilnie (ul. Adama Mickiewicza № 29). Jeneralna Reprezentacja w Równem (Gen. Hallera Nr. 3).

Reprezentacje i agentury we wszystkich miastach Rzeczypospolitej Polskiej.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Samorząd i oświata pozaszkolna

Nie zamykając oczu na liczne dotychczasowe niedomagania naszego młodego samorządu, nie możemy nie zgodzić się na jedno, iż przyczynia się on znakomicie do wyrobienia ludzi, w nim pracujących, do budzenia zainteresowań członków samorządów różnorodnymi dziedzinami życia gospodarczego i kulturalnego, do wyrabiania intelektu gromadzkiego. Aby jednak możliwie szybciej udoskonalić pracę naszych samorządów szczególnie gminnych, trzeba dołożyć wszelkich starań, aby zasiadali w nich ludzie o możliwie najwyższym poziomie kulturalnym, etycznym, obywatelskim. I tu odrazu staje się wyraźnym: chcąc podnieść sprawność samorządów, trzeba wyteńczyć wszystkie siły do podniesienia kultury wsi polskiej. W tym kierunku mamy jeszcze bardzo wiele, a raczej prawie wszystko do zrobienia.

Próżnem bowiem jest tłumaczenie, że podnoszący się stale poziom szkoły powszechnej przygotowuje nam nowy zastęp obywateli świadomych swych praw i obowiązków. Niewątpliwie szkoła polska spełni należycie swe zadanie, wychowując nowy typ człowieka, którego zadaniem będzie między innymi kulturalne podniesienie społeczeństwa, ale życie samorządowe już w tej chwili domaga się od nas, by jego członkowie lub ci, którzy mają nimi pozostać w najbliższej przyszłości, mieli możliwość zapoznania się z wielkim dorobkiem ludzkości w najróżnorodniejszych dziedzinach życia. I oto dlaczego samorząd wiąże się tak ściśle z zagadnieniem oświaty pozaszkolnej i oto dlaczego koniecznym jest, by uświadomieni członkowie samorządów w imię własnego, dobrze zrozumianego interesu, domagali się wprowadzenia pozycji, przeznaczonych na oświatę pozaszkolną, do swoich budżetów.

Wprawdzie tu i owdzie mamy już pewne poczynania w tym kierunku, lecz trzeba, aby należyte zrozumienie istoty samego zagadnienia stało się powszechnem, aby przeniknęło do każdej choćby najmniejszej komórki życia samorządowego.

Chcąc jednak, aby praca oświatowa pozaszkolna mogła naprawdę wydać dobre rezultaty, należy do niej odpowiednio przygotować ludzi. Stąd konieczność organizowania krótszych i dłuższych kursów metodycznych, podczas których byłyby omawiane różnorodne formy pracy oświatowej pozaszkolnej i sposoby osiągnięcia możliwie najlepszych wyników pracy.

Na terenie Województwa Lubelskiego odbyły się w ubiegłym miesiącu dwa takie kursy; w Chełmie i Lubartowie, z których ostatni, co należy podkreślić, został zainicjowany i całkowicie sfinansowany przez Sejmik Powiatowy.

Kurs w Chełmie zorganizowało Kuratorjum Okręgu Szkoln. Lubelskiego.

Zarówno jeden, jak i drugi kurs, zgromadził po kilkadziesiąt osób z pośród nauczycielstwa publicznych szkół powszechnych, którzy w ciągu pięciu dni zastanawiali się łącznie ze specjalistami - prelegentami, przybyłymi z Warszawy, jakie są najważniejsze sposoby skupienia ludzi przy pracy oświatowej pozaszkolnej, co należy uczynić, by ruch w kierunku podniesienia kultury naszej wsi ożywił, by w wysiłku nad dążeniem doprowadzenia do lepszego jutra pracować jak najskuteczniej.

Niewątpliwie garstka tych ludzi, którzy przez kilka dni wysilali się, by dojść do możliwie najlepszych wyników swoich poczynania, rozproszywszy się obecnie na te-

renie pracy zawodowej, zabierze się z zapałem do zrealizowania przewodniej idei, omawianej na Kursach. Trzeba, by ze strony ogółu i ze strony czynników samorządowych spotkała się z życzliwym poparciem i pomocą w realizowaniu swych poczynań, a przede wszystkim

z należytem zrozumieniem, że oświata pozaszkolna jest kamieniem węgielnym, bez którego fundament gmachu samorządowego łatwo może się obsunąć.

J. Kamornicka.

Wieliczka

W Małopolsce Zachodniej, w województwie Krakowskim położone jest w odległości 14 km. od Krakowa miasto Wieliczka, na terenie którego znajduje się najgłębsza w świecie kopalnia soli. Z przyczyny tego naturalnego bogactwa ziemi wielickiej, podajemy do wiadomości szerszego ogółu szkic miasta Wieliczki i jego obecny stan. Wieliczka założoną została jeszcze w wieku XII. W roku 1290 Przemysław II potwierdził przywilej ks. Henryka na założenie miasta. Od początków swego istnienia po dzień dzisiejszy nie wytworzyła Wieliczka żadnego większego przemysłu, a przyczyna tego tkwiła w naturalnem bogactwie terenu. Chcąc bowiem mieć taniego robotnika przy wydobywaniu soli, nie pozwalała prowadzona dawniej w tym kierunku polityka na uprzemysłowienie miasta. To też gospodarczy rozwój miasta pozostawiał zawsze wiele do życzenia, do czego również, a może i przede wszystkim, przyczyniało się położenie miasta na uboczu, zdala od głównej linii kolejowej Kraków — Lwów. Do Wieliczki przeprowadzono jedynie boczną linię kolejową, nie dając miastu dogodnego połączenia kolejowego z dalekobieźnymi pociągami, a co wskazane byłoby choćby tylko ze względu na frekwencję osób, zwiedzających kopalnię soli, których liczba dochodzi rocznie do 50,000.

Według spisu ludności z roku 1921 liczyła Wieliczka 7,235 mieszkańców; obecnie cyfra ta wzrosła ponad 8,000.

Miasto nie posiada urządzeń kanalizacyjnych. Właścicielem elektrowni jest Zarząd Salin, jakkolwiek sieć elektryczna jest własnością gminy. Również wodociąg należy do tegoż Zarządu Salin.

Do roku 1840 istniał w Wieliczce Zakład Kąpieli solankowych. Jak stwierdziła ekspertyza, tamtejsze kąpiele solankowe są bardzo silne i nie ustępują tego rodzaju kąpielom krajowym, a nawet zagranicznym; stąd też czynione są obecnie starania o budowę zakładu kąpielii solankowych z kąpielami gazowymi i wszelkimi nowoczesnymi zabiegami lekarskimi. Projektem tym zainteresował się również kapitał zagraniczny.

Wieliczka traktowana jest nieco po macoszemu.

Ożywienie się bowiem ruchu budowlanego, poczynienie szeregu koniecznych inwestycji, uzyskanie dogodnego połączenia kolejowego z południowymi powiatami jak i z całym krajem, przyczyniłoby się do ekonomicznego i kulturalnego podniesienia się miasta, co miałoby niewątpliwie doniosłe znaczenie nie tylko dla samej gminy, lecz również i dla sąsiedniego Krakowa jak i dla całej tej polaci kraju.

Miasto posiada rzeźnię, ochotniczą straż pożarną, 4 szkoły powszechne (dwie mieszczą się w budynkach miejskich), państwowe gimnazjum męskie i żeńskie, seminarjum i państwową szkołę górniczą.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje gmach szkoły 7 klasowej wydziałowej żeńskiej — unikat w Małopolsce. — Nowocześnie urządzony, stylowy budynek o szerokich jasnych wysokich kurytarzach, o ogrzewaniu centralnem, posiada specjalną halę na spędzanie pauz w nauce, w przestrzeni o świeżem powietrzu, a zabezpieczonej od wpływów atmosferycznych podczas zimy i deszczów; 7-klasowa szkoła wydziałowa i 5-klasowa męska posiada park o obszarze przeszło 1 morga z boiskiem do różnorodnych gier. Ponadto istnieje w mieście ochronka dla dzieci, nie będących w wieku szkolnym, miejski budynek dla biednych starców, ogród 14-to morgowy ze stawem dla użytku publicznego oraz plantacje.

W ostatnich czasach silnie rozbudowuje się Wieliczka. Od r. 1923 rozparcelowano około 40 mórg gruntu, na których wybudowano dotychczas zgórą 60 budynków mieszkalnych. W roku bieżącym przystąpi gmina do budowy części sieci kanalizacyjnej.

Zrozumiałem jest, że nie posiadając własnych wysoko rentujących się przedsiębiorstw, jak elektrownia, gazownia, wodociągi i t. d., nie może gmina własnymi siłami intensywnie starać się o swój gospodarczy rozrost, a dotychczasowe jej zabiegi nad podniesieniem stanu miasta w obecnych warunkach zasługują na wielkie uznanie.

W ostatnich czasach zaprojektowało Województwo Krakowskie zwiniecie powiatu wielickiego. W danym wypadku nastąpiłoby również zwiniecie siedziby staro-

PROSPERITY I OERTY

Dwuletnia Gwarancja.

Mocna Konstrukcja.

Dogodne Warunki.

Najbardziej udoskonalona amerykańska maszyna do pisania

ROYAL

Szczyt nowoczesnej techniki amerykańskiej.

Zażądaj bezpłatnej i nieobowiązującej do kupna demonstracji.

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „PACIFIC” Sp. Akc.

Al. Jerozolimskie 25. WARSZAWA. Tel. 117-80 i 80-37.

stwa w Wieliczce, Urzędu Skarbowego, Kasy Skarbowej, Komendy Policji Państwowej i t. p., co równałoby się zahamowaniu rozwoju Wieliczki na długie lata, spychając miasto do rzędu gmin średnich i unicestwiając dotychczasowe zabiegi zarządu miasta nad podniesieniem gminy.

To też oczekiwać należy, że tak sprawa powyższa,

jak i dotychczasowa zapobiegliwa gospodarka zarządu miasta Wieliczki, zwróca uwagę miarodajnych czynników na konieczność otoczenia większą opieką ośrodka, przysparzającego tak znacznych dochodów Skarbowi Państwa i porzucenia zamiaru zwinięcia powiatu wielickiego.

Edw. Jeziński.

Z GMIN

WYBUDOWANIE DOMU URZĘDU GMINNEGO. W dniu 7 października 1928 r. w miasteczku Łyskowie, pow. Wołkowyskiego, odbyło się poświęcenie nowozbudowanego budynku Urzędu Gminnego. Budynek zbudowano z cegły, kryty — dachówką ogniotrwałą. Budowano sposobem gospodarczym.

Uroczystość poświęcenia została poprzedzona solennym nabożeństwem w kościele parafjalnym po Misjonarzach, odprawionym przez ks. proboszcza miejscowego, Kardela Czesława, który również i dokonał poświęcenia gmachu w asyście proboszcza kościoła Suprańskiego Sidorowicza Ottona. Uroczystość zaszczylicili swoją obecnością: Starosta powiatowy p. Kazimierz Eustachiewicz, przedstawiciel Izby Skarbowej Białostockiej p. Piotrowski, inspektor samorządowy p. Tomasz Juch-

Dom urzędu gminnego w m. Łyskowie, pow. Wołkowyskiego.

niewicz, inspektor szkolny, naczelnik Urzędu Skarbowego, przedstawiciele sejmiku powiat. p. p.: Szyrajew i Bzowski, dyrektor kasy komunalnej w Wołkowysku p. Smal, ziemiaństwo i wójtowie sąsiednich gmin. Uroczystość została zakończoną skromnym przyjęciem, w nowym gmachu, podczas którego wygłosili przemówienia: wójt gm. Łysków p. Bazyli Łuka, p. Starosta powiatowy, ksiądz Sidorowicz, ksiądz Kardel, pp.: Szyrajew, Bzowski i inni. Przemówienia zdążyły ku jednomyślnemu ugruntowaniu potęgi Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej.

Budowę gmachu rozpoczęto w 1927 r. i ukończono w końcu 1928 r.

LETNISKA PODWARSZAWSKIE. Od wielkiego piątku Falenica oświetlona jest elektrycznością,

Miasto korzysta ze światła elektrycznego do godz. 11 i pół wiecz. Obecnie przeprowadzane są instalacje w mieszkaniach prywatnych.

Trwają też roboty przy układaniu linii napowietrznych, łączących Falenicę z okolicznymi lotniskami zarówno w stronę Wawra, jak i w stronę Otwocka.

ROZWIĄZANIE RADY MIEJSKIEJ W DUBNIE. Reskryptem urzędu wojewódzkiego została rozwiązana rada miejska w Dubnie. Powodem rozwiązania było negatywne ustosunkowanie się większości radnych do spraw gospodarczych i budżetowych na r. 1929-1930.

WALKA Z ALKOHOLIZMEM. Miejska komisja międzywydziałowa do spraw walki z alkoholizmem w Warszawie uchwaliła wystąpić: o utworzenie w Warszawie stacji ratowniczej dla pijaków, założenie dla Warszawy zakładu leczniczego dla alkoholików, uważając za najwłaściwsze otwarcie zakładu w Drewnicy, posiadającej odpowiednie tereny leśne, zaopiniować przychylnie podanie Tow. klubu kobiet pracujących o lokal na Ochocie dla utworzenia bezalkoholowej jadłodajni - świetlicy.

ZAKUPIENIE ELEKTROWNI PRZEZ MIASTO BYDGOSZCZ. Stara elektrownia i tramwaje w Bydgoszczy własność niemieckiej spółki akcyjnej „Allgemeine Localbahn u. Kraftwerke Berlin”, po długich zabiegach przejęta została na własność państwa i w dniach najbliższych oddana zostanie nabywcy gminie m. Bydgoszczy.

ZATRUDNIENIE BEZROBOCZYCH PRZEZ M. WARSZAWĘ. Sprawozdanie zarządu funduszu dla zatrudnienia bezrobotnych za m. luty r. b. wykazuje, że miasto zatrudniało ogółem 706 bezrobotnych, polecanych przez państwową giełdę pracy, a mianowicie: przy robotach komunikacyjnych pracowało 262, przy robotach plantacyjnych 244 i pracowników umysłowych w różnych wydziałach magistratu 200.

Z RADY MIEJSKIEJ M. CIECHOCINKA. Rada Miejska m. Ciechocinka na posiedzeniu odbytem dnia 16 marca r. b. postanowiła zaciągnąć ze Skarbu Państwa długoterminową pożyczkę do wysokości 120.000 zł. na budowę szkoły powszechnej w Lubartowie. Pożyczkę tę gmina m. Lubartowa obowiązuje się zwrócić Skarbowi Państwa w przeciągu lat 15 w równych ratach rocznych.

Z MAGISTRATU M. MYSŁOWIC. Na jednym z ostatnich posiedzeń Magistratu m. Mysłowic uchwalono preliminarz budżetowy miejskiej kasy oszczędności na rok rachunkowy 1929/30, który zawiera w rozchodach i dochodach sumę 365.750 złotych. Między innymi przewidziano w pozycjach wydatków: odsetki od wkładów oszczędnościowych i inne odsetki 22.750 zł., wypłacenie wkładów oszczędnościowych 100.000 zł., pożyczone kapitały 230.000 zł., koszty administracyjne 13.000 zł. oraz fundusz rezerwy w wydatkach, fundusz na zrealizowanie wypłaty zwaloryzowanych wkładów przedwojennych 23.882.42 zł., na pokrycie części nadwyżki przewalutowanych wkładów przypadających do wypłaty w roku bieżącym 32.000 zł., na pokrycie zakupionych subskrypcyj na pożyczkę wojewódzką — 8.006.44 zł. i różne 623 zł.

W pozycjach dochodów: dochód z odsetek 35.077 zł., wkłady oszczędnościowe 100.000 zł., zwrócone kapitały 230.000 zł., różne 673 zł., nadto fundusz rezerwy w dochodach, dochód z odsetek 623 zł., zwrócone kapitały 63.888.86 zł., fundusz rezerwy komun. kasy oszczędności 7% pożyczki województwa Śląskiego.

OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W DZIEWIENISZKACH, POW. OSZMIAŃSKIEGO. Ochotnicza straż pożarna istnieje w gm. Dziewieniszki od 1923 roku. Ze względu jednak na brak odpowiedniego kierownika, zrozumienia i poparcia wśród całego zespołu mieszkańców, straż nie mogła należycie rozwinąć swej działalności.

Dopiero dzięki naczelnikowi straży pożarnej, p. J. Malinowskiemu, straż została dobrze zorganizowana.

Pan Malinowski zamierza założyć w dwóch innych punktach gminy oddziały strażackie, t. j. w m-ku Naruzeliskach i Konwaliskach oraz pogotowia strażackie w poszczególnych sołectwach i wsiach.

Ochotnicza Straż Pożarna w Dziewieniskach.

Ochotnicza straż pożarna w Dziewieniskach liczy obecnie 53 członków, posiada 2 sikawki przenośne, 4 beczki drewniane i jedną żelazną, 6 bosaków i drabinę „Szczerbowskię”. Straż posiada orkiestrę, do której obecnie zakupiono 14 instrumentów na sumę 2.600 zł.

Straż zamierza zakupić nowy tabor strażacki o najnowszej technice, a posiadane przybory oddać wspomnianym już oddziałom w innych punktach gminy.

Szybkim krokiem naprzód idzie wyszkolenie podoficerów, którzy na wiosnę będą przyspasabiali poszczególne drużyny do zawodów.

Poparcia materialnego ze strony zainteresowanych bezpośrednio czynników straż nie znajduje.

Pomimo jednak wielu trudności i przeszkód, organizacja ochotniczych oddziałów straży pożarnej w m-ku Dziewieniskach i na terenie gminy zapowiada się dość pomyślnie.

Wiadomości o Kasach pożyczkowo-oszczędnościowych

Oplaty stemplowe w gminnych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych

Oplaty stemplowe w kasach gminnych dotyczą dokumentów dłużnych (weksli i skryptów), poręki i pokwitowań.

Sposób ich uiszczania został uregulowany następującymi aktami: ustawą o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570), rozporządzeniem wykonawczym Ministra Skarbu z dnia 20 listopada 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 123, poz. 713), rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 804), pismem Ministra Skarbu do Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 maja 1927 r. Nr. DPO. 1508/VII, oraz okólnikiem Ministra Skarbu z dnia 23 maja 1927 r.

W myśl tych ustaw i rozporządzeń w gminnych kasach pożyczkowo - oszczędnościowych należy opłatę od weksłu, wystawionego w Polsce, uiścić przed umieszcze-

niem pierwszego podpisu (art. 123 U. S.). Również § 28 Statutu kasy wymaga doręczenia kasie dokumentu pożyczkowego należycie ostemplowanego.

W myśl art. 124 opłatę od weksłu uiszcza się zasadniczo przez napisanie go na urzędowym blankiecie wekslowym.

Jeżeli nie użyto blankietu urzędowego, albo gdy chodzi o uzupełnienie blankietu urzędowego niedostatecznej wartości, uiszcza się opłatę przez skasowanie znaczków stemplowych lub gotówką na podstawie wymiaru, dokonanego przez urząd skarbowy; w ostatnim przypadku podatnik może wnieść do kasy skarbowej sumę, którą sam obliczył, i kwit kasowy załączyć do pisma podlegającego opłacie, lub może również przedstawić pismo, podlegające opłacie w oryginale lub odpisie urzędowi skarbo-

wemu, a ten określa sumę opłaty i wydaje polecenie jej przyjęcia i dokonywuje urzędowego skasowania.

Oprócz odpisów weksli, zaopatrzonych bądź w indos, bądź w porękę wekslową, które podlegają powyższym warunkom dokonywania opłat, kasa gminna — na zasadzie § 157 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 listopada 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 123, poz. 713) oraz okólnika Ministra Skarbu z dnia 23 maja 1927 r. L. DOP. 1508/VII ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu może kasować znaczki stemplowe na wekslach do sumy zł. 100.— opłaty stemplowej. Okólnik zastrzega, że „skasowanie znaczków stemplowych, umieszczonych na wekslu własnym, płatnym na rzecz lub zlecenie gminnej kasy pożyczkowo - oszczędnościowej ma nastąpić w dniu otrzymania wekslu przez tę kasę”.

Kasa gminna może kasować jedynie znaczki stemplowe umieszczone na blankietach wekslowych, oraz na pismach zawierających conajmniej nazwę wekslu, ewentualnie inne jeszcze cechy wekslu; nie można więc kasować znaczków stemplowych, umieszczonych na zwykłym papierze wcale niezapisanym, lub zaopatrzonym jedynie w podpis.

Znaczki stemplowe umieszcza się na odwrotnej stronie wekslu, a mianowicie na węższym brzegu papieru.

Znaczki stemplowe kasuje się przez wypisanie na każdym znaczku daty skasowania oraz umieszczenia pieczęci urzędowej notariusza, względnie pieczęci firmowej kasy, łatwo dającej się odczytać.

Poniżej znaczków stemplowych należy umieszczać następujące zaświadczenie: „Skasowano znaczki stemplowe za zł. gr., słowami dnia 19.... r.” Zaświadczenie to ma być podpisane przez notariusza względnie przez tego funkcjonariusza kasy, który dokonał skasowania.

Weksle wystawione w Polsce podlegają opłacie:

- a) w wysokości 20 gr. przy sumie wekslowej do 50 zł.,
- b) w wysokości 30 gr. od każdego pełnych lub za-

czętych 100 zł. sumy wekslowej, przewyższającej 50 zł., a nie przewyższającej tysiąca zł.,

c) w wysokości 3 zł. od każdego pełnego lub zaczętego tysiąca złotych sumy wekslowej, przewyższającej tysiąc złotych.

Jeżeli do wekslu bez wymienienia sumy (in blanco) wpisano następnie sumę wyższą od tej, która odpowiada uiszczonej opłacie, to zostanie wymierzona podwyżka stemplowa (kara) w wysokości jak niżej zaznaczamy; podwyżka (kara) nie zostanie wymierzona, jeżeli we właściwym terminie uiszczono tytułem opłaty stemplowej 30 zł. (lub więcej), to znaczy użyto blankietu wekslowego z powyższą opłatą stemplową, a przed wpisaniem sumy wekslowej dopłacono brakującą opłatę do wysokości odpowiadającej sumie wekslowej.

W myśl ustępu 3 art. 20 ustawy o opłatach stemplowych, opłata stemplowa od pisma (skryptu dłużnego), sporządzonego w Polsce, powinna być uiszczona w terminie wykonania umowy, t. j. w dniu wystawienia skryptu na zabezpieczenie otrzymanej pożyczki. Również § 28 statutu, jak już wyżej powiedziano, wymaga doręczenia kasie dokumentu pożyczkowego należycie ostemplowanego.

Zgodnie z wyjaśnieniem Ministra Skarbu pismem z dnia 23 maja 1928 r. Nr. DPO. 1508/VII do Ministra Spraw Wewnętrznych — kasy gminne pożyczkowo - oszczędnościowe mogą, tak jak każdy płatnik, na mocy ustępu art. 23 omawianej ustawy — kasować znaczki stemplowe na obligach (skryptach dłużnych) przez przepisanie tych znaczków początkowym lub końcowym wyrazem obligu, z zachowaniem wyżej wskazanego terminu.

Opłata stemplowa na skryptach dłużnych przyjmowanych na zabezpieczenie pożyczek udzielanych przez kasy gminne pożyczkowo - oszczędnościowe, wynosi w myśl art. 116 omawianej ustawy — 0,3% od sumy zobowiązania, czyli 30 gr. od 100 zł.

Powyższe opłaty stemplowe należy obliczać każdorazowo w stosunku do sumy zobowiązania, zaokrąglając

S P Ó Ł K A

INŻYNIERÓW MELJORACJI

Inż. T. SŁUŻEWSKI I Inż. K. TAŃSKI

Warszawa, Złota 21 m. 4, tel. 204-73.

OSUSZANIE.

DRENOWANIE.

STAWY RYBNE.

DROGI.

Dogodne warunki Szybkie wykonanie

KREDYT MELJORACYJNY.

obliczoną opłatę do pełnych dziesiątków groszy. Np. 20 gr. do sumy zł. 60.—; 30 groszy do sumy zł. 100.— i t. d.

W myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1927 r. pierwotne brzmienie ustępu pierwszego art. 117 ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. zostało uzupełnione w sposób następujący:

„Pismo, stwierdzające udzielenie poręczenia (porękę), podlega opłacie w kwocie 3 zł.; opłata od poręczenia względnie suma opłat od wszystkich poręczeń, tyczących się tego samego zobowiązania, nie może przewyższać połowy opłaty od pisma stwierdzającego zobowiązanie, dla którego udzielano poręczeń”.

Z powyższego wynika, że odnośnie poręki na skryptach dłużnych zostaje utrzymana opłata stemplowa po 3 zł. od każdego poręczyciela, z tem jednak zastrzeżeniem, że opłata z tytułu poręki jest ustosunkowana do opłaty stemplowej od zobowiązania i nie może przewyższać połowy tej ostatniej.

Przykłady: 1) kasa udziela pożyczkę na skrypt dłużny w wysokości 200 zł. i pobiera opłatę stemplową na podstawie art. 116 ustawy stemplowej w wysokości 0,3%, czyli 60 gr., opłata za poręczenie bez względu na liczbę poręczycieli wyniesie 30 gr., 2) kasa udziela pożyczkę zł. 300.—, opłata stemplowa wyniesie 90 gr.; opłata za porękę jednak nie 45 gr., lecz zaokrągloną sumę 50 gr., 3) kasa udziela pożyczkę zł. 3.000.—, opłata stemplowa wyniesie 9 zł., opłata za porękę od każdego poręczyciela w zasadzie zł. 3.—, a dla 2-ch poręczycieli 6 zł., w rzeczywistości opłata ta wyniesie zł. 4 gr. 50.

Przy równej w zasadzie opłacie stemplowej za zobowiązania wystawiane na skryptach i wekslach, dodatkowa opłata za porękę na skrypcie podraża kredyt zabezpieczony skryptem.

Kasy, które pragnęłyby uniknąć obciążania swych pożyczkobiorców dodatkową opłatą stemplową za porękę — winny żądać na zabezpieczenie udzielonego kredytu — weksli, których obecnie — o ile nie wystawiono terminu płatności — nie potrzeba zamieniać co trzy mie-

siące i należności z tych weksli mogą być przyjmowane w ratach bez utracenia prawnych cech tego wekslu.

Tylko w wypadku, gdy pożyczkobiorca lub poręczyciele są niepiśmienni, należy żądać od pożyczkobiorcy skryptu, gdyż znak niepiśmiennego na wekslu, w myśl § 28 statutu, jak również w myśl ustawy wekslowej, winien być poświadczony notarialnie, co jest uciążliwe i kosztowne, a więc weksel byłby niewygodnym środkiem zabezpieczenia kredytu.

Odnośnie poświadczenia własnoręczności podpisu lub znaku niepiśmiennego, o ile są to — w myśl art. 158 omawianej ustawy — poświadczenia Urzędów Państwowych z wyjątkiem poświadczeń notariuszy, opłata stemplowa za poświadczenie każdego podpisu wynosi 1 zł., lecz bez względu na ilość zaświadczeń podpisu na jednym dokumencie nie więcej, niż zł. 3.—.

Według par. 28 statutu kasy „nieumiejący pisać winien zaopatrzyć skrypt dłużny znakiem swojej ręki w obecności Zarządu kasy i dwóch umiejących pisać świadków”.

Takie zaświadczenie, jako nieurzędowe, nie podlega opłacie stemplowej, gdyż art. 158 ustawy o opłatach stemplowych nie ma tu zastosowania.

W myśl art. 136 i 137 omawianej ustawy i uzupełniającego ją rozporządzenia Prezydenta z dnia 7.X.1927 r. pokwitowania z odbioru pieniędzy i papierów wartościowych i przedmiotów, o ile wartość ich nie przewyższa 50 zł. — wolne są od opłaty stemplowej.

Podlegają natomiast opłacie stemplowej w wysokości 20 gr. pokwitowania z odbioru pieniędzy i papierów wartościowych, jeżeli suma ich wynosi ponad 50 zł.

W myśl art. 144 ustawy powyższej i par. 15 statutu kasy — w o l n e s ą od opłaty stemplowej, bez względu na wysokość kwoty pisma (pokwitowania i zaświadczenia), stwierdzające przyjęcie pieniędzy na oprocentowanie, wystawiane przez gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe.

Przy operacjach kredytowych w nawozach sztucznych pokwitowania z odbioru nawozów na sumę ponad 50 zł. winno być opłacone.

W końcu zaznaczamy, że w myśl art. 42 ustawy, nieuiszczenie opłaty stemplowej w należnej kwocie i we właściwy sposób oraz w terminie, podlega karze w wysokości 5-cio, względnie 25-cio krotnej sumy właściwej opłaty.

J. D.

ZAKŁADY CERAMICZNE

„PUSTELNIK”

SP. AKC.

dostarczają na dogodnych warunkach z własnych trzech fabryk

w Pustelniku, Miłosnie i Ząbkach:

DACHÓWKI ŻŁOBIONE i karpiove,
DRENY,

KAFLE kolorowe i
KOMPLETY PIECOWE,
CEGLĘ.

Na żądanie przesyła się szczegółowe oferty i wyliczenia.

Zarząd w Warszawie, ul. Królewska 8, tel. 86-88.

TOWARZYSTWO POWSZECHNE

„HYDROGNOM”

Sp. z ogr. odp.

**OGRZEWANIE, WODOCIĄGI, KANALIZACJA,
BUDOWA STUDZIEN ARTEZYJSKICH, POSZU-
KIWANIA GÓRNICZE, BADANIA GRUNTÓW,
ROBOTY WODNE.**

Warszawa — Oddział Gdynia

Biura — Chmielna 10. Składy — Marszałkowska 21.
Telefon 506-17.

Wiadomości gospodarcze

PRZYMUSOWE UBEZPIECZENIE OD OGNIĄ W GOSPODARSTWACH ROLNYCH.

Rozporządzeniem p. Ministra Skarbu z dn. 31-go stycznia 1929 r. — wprowadzone zostało przymusowe ubezpieczenie od ognia mienia ruchomego w gospodarstwach rolnych. W myśl tego rozporządzenia przymus mogą uchylać poszczególne sejmiki (rady powiatowe).

Do mienia ruchomego, które może być poddane przymusowi ubezpieczenia, zalicza się: plony, zboże w ziarnie, słomę, paszę oraz techniczne rośliny: len, tytoń i chmiel. Wyłączeniu ulegają: okopowizny, ziemniaki na pniu, poślady, zgoniny, plewy, słoma roślin oleistych, jak również nawóz. — Inwentarz żywy: konie, bydło rogate, kozy, owce, trzoda chlewna z wyłączeniem drobnych zwierząt np. królików, oraz ptactwa i pszczoł. Inwentarz martwy: młocarnie, siewkarnie, wozy, bryczki, sanie, wagi, uprząż i t. p. z wyłączeniem przedmiotów drobnych, jak: motyki, siekiery, grabie, łopaty, cepy, noże, worki i t. p.

Właściciel mienia podlegającego przymusowi ubezpieczenia — jest obowiązany: podać urzędowi gminnemu obszar całego gospodarstwa i użytkowany obszar gruntu oraz inne informacje żądane przez związek samorządowy w celu wykonania uchwały o przymusie ubezpieczenia, uiszczać w terminie opłatę za ubezpieczenie i t. p. Niespełnienie któregokolwiek z tych obowiązków może pociągnąć utratę prawa do odszkodowania. Przepis ten nie będzie miał zastosowania w tym wypadku, gdy właścicielowi mienia nie można przypisać złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa albo też, gdy naruszenie obowiązków nie wpłynęło na ustalenie lub rozmiar odszkodowania.

Opłaty za ubezpieczenie mają charakter opłat publicznych i w razie nieuiszczenia w terminie będą wszczynane kroki egzekucyjne. Urzędy gminne są obowiązane przyjmować zgłoszenie do ubezpieczenia oraz wnioski o obniżenie sum ubezpieczenia. Zgłoszenie i wnioski winny być niezwłocznie przekazywane temu zakładowi ubezpieczeń, któremu poruczono wykonanie przymusu. Uchwały sejmiku (rady powiatowej) w sprawie przymusu — zapadają zwykłą większością głosów. Wykonanie przymusu może być powierzzone publicznej firmie ubezpieczeń, zaś na obszarze działalności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych — wykonanie przymusu może być powierzony tylko temu zakładowi. Dla każdego rodzaju ubezpieczenia jest zawierana przez sejmik (radę powiatową) — oddzielna umowa z zakładem ubezpieczeń. Przymus ubezpieczenia jest wprowadzony na czas nieograniczony, a sejmik (rada powiatowa) może powziąć większością głosów uchwałę o uchyleniu przymusu i wypowiedzieć umowę nie później niż na 2 miesiące przed upływem roku ubezpieczeniowego, a z chwilą wygaśnięcia umowy ubezpieczenia — przymus przestaje istnieć. W miejscowościach, w których przed dokonaniem zmian granic powiatu (województwa) istniał przymus ubezpieczenia, to

przymus ten pozostaje tylko do końca bieżącego roku ubezpieczeniowego, a w miejscowościach, w których przed dokonaniem zmian granic powiatu (województwa), nie było przymusu ubezpieczenia, a które wskutek tych zmian przechodzą do powiatu (województwa) gdzie przymus istnieje — to ubezpieczenie obowiązuje od początku nowego roku ubezpieczeniowego. Warunki umów ubezpieczenia zawartych z Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia — winny być dostosowane do postanowień niniejszego rozporządzenia najdalej do dnia 1-go lipca 1930 r. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia 1-go kwietnia 1929 r. (Arol.).

ZAKAZ PRZYWOZU MĄKI PSZENNEJ I ŻYTNIEJ.

Weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3-go kwietnia b. r. Na mocy tego rozporządzenia — przywóz mąki pszennej i żytniej do obszaru celnego Rzeczypospolitej Polskiej — jest zabroniony do dn. 31 lipca 1929 r. włącznie. (Arol.).

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 17. IV. 1929).

1 dol. St. Zjedn. = 8,88 — 8,92 zł
100 frank. szwajc. = 172,11 — 171,25 zł.
1 funt szterl. = 43,40 — 43,18 zł.
100 frank. franc. = 34,93 — 34,76 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 16. IV. 1929 r.: Warszawa:

Zyto 35 — 34,75 zł.
Pszenica 49,75 — 50,25 zł.
Jęczmień 36,5 — 34 zł.
Owies 36 — 36,5 zł.

NABIAŁ.

W dn. 3. IV. 1929 r.: Warszawa:

Mleko niezbierane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,45 zł.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 6,00 zł. mleczarskie deserowe II gat. 5,40 zł.; mleczarskie solone 5,60 zł. osiekowe 4,8 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 15% mniej cen detalicznych.

Jaja świeże za skrzynię (24 kopy) 235 zł.
Jaja świeże za sztukę 0,20 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Urząd gm. Łyszkowice zapytuje:

1) czy wydział powiatowy, stosownie do punktu III art. 43 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. o obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby (Dz. Ust. R. P. Nr. 44, poz. 272 ex 1920 r.) jest uprawniony obciążyć gminy wiejskie połową rzeczywistych kosztów leczenia za leczenie członków Powiatowej Kasy Chorych w Łowiczu w szpitalu powiatowym, utrzymywanym przez powiatowy związek komunalny łowicki.

2) czy należność omawiana w punkcie 1 gmina może służyć za pracodawcy (cukrowni), względnie z kuracjami i na jakiej podstawie.

Odpowiedź: 1) Powiatowy związek komunalny nie ma prawa kosztów powyższych przerzucać na gminy

przez rozkładanie ich pomiędzy te gminy. Nie ma jednak również obowiązku pokrywania tych kosztów z własnych funduszy, bo obowiązek ten spoczywa na gminie stałego miejsca pracy ubezpieczonego. W ten sposób orzekł Najw. Tr. Adm. w wyroku z dn. 28. III. 1927 r. L. Rej. 1314/25, gdzie m. in. stwierdził, że „jako związek komunalny, obowiązany w myśl ust. III art. 43 ustawy z dn. 19 maja 1920 r. D. U. poz. 272 do zwrotu różnicy kosztów leczenia za chorych członków Kasy Chorych w szpitalach, położonych poza obrębem działalności tej Kasy, należy zgodnie z art. 5 i 9 pkt. 1 tej ustawy uważać gminę stałego miejsca pracy ubezpieczonego, która, odnosząc korzyść materialną z istnienia danego przedsiębiorstwa, winna ponosić i połączone z tem ciężary”.

2) Związek komunalny, obowiązany do pokrycia połowy kosztów leczenia członków Kasy Chorych, nie ma żadnego prawa regresu ani do leczonego względnie jego rodziny (choćby ich stosunki materialne pozwały im koszty te ponieść), ani do pracodawcy. Dotyczący przepis ustawy stwarza — na koszt związków komunalnych — pewien przywilej dla Kas Chorych, przywilej, swoją drogą, zupełnie nieuzasadniony, który też ma być zmiesiony; stosowny projekt ustawy, opracowany przez M-stwo Pracy i Op. Sp., nie doczekał się jednakże jeszcze ostatecznego załatwienia.

2. *Pytanie:* Urząd gm. Gartów zapytuje:

czy właściciel większej własności, na mocy ustawy z dnia 24.V 1860 r. o sądach gm. wiejskich w Królestwie Polskim — ma obowiązek pokrycia kosztów leczenia za dziecko pracownika zajętego u niego, nie posiadającego żadnego majątku i rodziny zobowiązanej do pokrycia tych kosztów i czy art. 565 wspomnianej wyżej ustawy może mieć w tym wypadku zastosowanie; składkę kuracyjną właściciel majątku opłaca narówni z innymi mieszkańcami gminy.

Odpowiedź: Obowiązki, wynikające dla pracodawcy z przytoczonej w pytaniu ustawy, stosują się tylko do pracowników, a nie do ich rodzin. O ile więc pracownik nie był ubezpieczony w Kasie Chorych, to koszty leczenia

jego dziecka, gdy nie mogą one być pokryte przez osoby, zobowiązane do tego z mocy prawa cywilnego, pokrywa gmina.

3. *Pytanie:* Urząd gminy Berzniki zapytuje:

kto ma ponosić koszty utrzymania w schronisku dla starców za mieszkańca, który był zapisany do ksiąg ludności stałej w gm. Berzniki, w roku 1909 przeniósł się na teren innej gminy, tam zamieszkiwał do roku 1922, w tymże roku został umieszczony w schronisku i pozostaje tam do obecnej chwili; koszty utrzymania ponosi gmina Berzniki.

Odpowiedź: Do dnia wejścia w życie ustawy z dn. 16.VIII 1923 r. o opiece społecznej (Dz. Ust. Nr. 92, poz. 726), t. j. do dn. 21.III 1924 r., gminy nie miały ustawowego obowiązku wykonywania opieki trwałej nad swymi mieszkańcami, obowiązane były jedynie do udzielania im tymczasowych wsparć. Na podstawie art. 8 przytoczonej ustawy prawo do trwałej opieki ze strony gminy nabywają obywatele Rzeczypospolitej Pol. przez co najmniej roczny pobyt w gminie.

Z treści pytania wynika zatem, że gm. Berzniki nie miała i nie ma obowiązku pokrywania kosztów opieki za mieszkańca, o którym mowa w pytaniu.

H. i P.

Komunikaty Zrzeszenia Samorządów Powiatowych

KOMUNIKAT W SPRAWIE RADJOODBIORNIKÓW DLA GMIN WIEJSKICH.

Na skutek zalecenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych podjęliśmy się w roku ubiegłym instalacji radjoodbiorników w gminach wiejskich.

W tym celu wydaliśmy dwa komunikaty w tej sprawie; jeden w dniu 27 września r. ub., drugi w dniu 22 listopada r. ub., w których przedstawiliśmy ideę akcji wszczętej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz zaznajomiliśmy gminy o cenach i warunkach, na jakich będą te radjoodbiorniki instalowane.

W warunkach tych i kalkulacji przewidywaliśmy, że przy dużej ilości zamówień dla każdego powiatu, sprawa instalacji radjoodbiorników na miejscu nie napotka na większe trudności i nie spowoduje większych na ten cel wydatków. Doświadczenie jednak nabyte w ciągu tych kilku miesięcy pouczyło nas, że kwota przeznaczona na ten cel w naszej kalkulacji w wysokości 20 zł. włączonych do ceny radjoodbiornika jest niedostateczną wskutek bardzo różnych warunków miejscowych.

Ażeby uniknąć na przyszłość strat, jakie ponosiliśmy do tego czasu, zmuszeni jesteśmy warunki instalacji podane w naszych poprzednich komunikatach cokolwiek zmienić, a mianowicie:

Radjoodbiornik typu B.

4-ro lampowy wysoce selektywny, do odbioru wszystkich większych stacji na głośnik, a mniejszych na słu-

chawki wraz z głośnikiem, jedną parą słuchawek, akumulatorem, baterją anodową, anteną i uziemieniem loco Państwowa Wytwórnia Łączności w Warszawie

Zł. 545 — (taniej o zł. 20)

Warunki instalacji tych radjoodbiorników, jakie będą nas obowiązywać od daty niniejszego komunikatu, są następujące:

1. Zwrot kosztów przejazdu montera III kl. do miejsca instalacji i z powrotem.

2. Zwrot kosztów lokomocji od stacji kolejowej do miejsca zainstalowania radjoodbiornika i z powrotem do stacji kolejowej, ewentualnie dostarczenie tych środków lokomocji przez odbiorcę.

3. Dżety montera w wysokości zł. 30 za dobę, przy czem doba rozpoczęta liczy się za całą.

4. Ewentualna pomoc rąk roboczych niezbędna monterowi przy instalowaniu radjoodbiornika dostarczana jest przez odbiorcę.

Radjoodbiorniki typu A po dokonanej w miesiącu styczniu zmianie fal okazały się niedość selektywne i jako nieodpowiadające wymaganiom nie są obecnie wyrabiane.

Ponieważ otrzymaliśmy z kilku gmin reklamacje, że Urzędy Pocztowe żądają większych opłat za korzystanie z radjoodbiorników jak, prywatnych osób, informujemy, że opłata od radjoodbiorników instalowanych przez Gminy, winna być pobierana tylko w wysokości zł. 3 — miesięcznie.

We wszystkich wypadkach, gdy Urzędy Poczto-
we żądałyby większej opłaty, prosimy nas o tem powiado-
mić, a wniesiemy odpowiednią reklamację.

Warunki regulacji pozostały nadal niezmienione.
to jest:

Przy zakupie radjoodbiorników za pośrednictwem
Wydziałów Powiatowych udzielamy kredytu wekslowe-
go na przeciąg osiemnastu miesięcy w postaci weksli
Wydziałów Powiatowych z terminem sześciomiesięcz-
nym, prolongowanych dwukrotnie.

Oprocentowanie kredytu wynosi 10% w stosunku

rocznym oraz 1% od sumy na koszty administracyjne.

Przy kupnie radjoodbiorników z pominięciem Wy-
działów Powiatowych kredytu nie udzielamy, cena na-
tomiał pozostaje ta sama.

Zważywszy, że opłata jednego radjoodbiornika
może być uskutecznią z dwóch budżetów, sądzimy,
że są to warunki, pozwalające zaopatrzyć się każdej gmi-
nie w radjoodbiornik, którego doniosłą rolę kulturalno-
oświatową winny dostatecznie ocenić zarządy komu-
nalne.

Zarząd.

Wydawca: „Samorząd”, Spółka Wydawnicza.

Redaktor odp. Roman Grochowski.

SYRENY POŻAROWE DLA GMIN I MIAST PIORUNOCHRONY

POLECA

Inż. Miecz. St. FEILCHENFELD
WARSZAWA ul. KRÓLEWSKA 20
320-16 — TEL. — 290-19.

WALCE DROGOWE PAROWE I MOTOROWE

WOZY MIESZKALNE, BECZKOWOZY, ZRYWACZE

Samochody — polewaczki

- „ sikawki
- „ pożarnicze
- „ ciężarowe
- „ autobusy
- „ osobowe

PRAGA

POLECA

Reprezentacja Fabryki Maszyn
CESKOMORAVSKA KOLBEN DAREN W PRADZE
Inżynier STANISŁAW NAWAKOWSKI

Sp. z ogr. odpow.

WARSZAWA, UL. KREDYTOWA 4, TEL. 291-34.

DOGODNE WARUNKI PŁATNOŚCI.

MAGISTRAT M. ŻELECHOWA POWIATU GARWOLIŃSKIEGO ogłasza KONKURS

na stanowisko kierownika rachuby z uposażeniem w/g kat. IX-a plus
15 proc. dodatku komunalnego

Warunki: obywatelstwo polskie, wykształcenie średnie oraz bu-
challeryjne, praktyka samorządowa i nieprzekroczony wiek lat 40

Podania z własnoręcznie napisanym życiorysem i odpisami świa-
dectw należy nadsyłać do dn. 15.V.29 r. do Magistratu w Żelechowie.

Po dniu 20 maja r. b. podania pozostawione bez odpowiedzi na-
leży traktować jako nieuwzględnione.

Zarząd Magistratu.

Urząd gminy Rudzienko w os. Dobre p-tu Mińsko-
Mazowieckiego, województwa Warszawskiego

niniejszem ogłasza KONKURS

na posadę II-go pomocnika sekretarza gminy.

Do posady tej przywiązane są pobory w/g XIII gru-
py plac urzędników państwowych z 10% dodatkiem ko-
munalnym.

Kandydaci ubiegający się o to stanowisko winni
przedstawić tut. Urzędowi gminnemu w oryginale lub
w uwierzytelnionych odpisach: 1) dowód obywatelstwa
polskiego, 2) świadectwo z ukończenia 4-eh klas szkoły
średniej, wzgl. 7 oddziałów szkoły powszechnej, 3) świa-
dectwo z poprzedniej pracy w urzędach samorządowych,
4) krótki życiorys napisany własnoręcznie.

Od kandydatów wymagana jest conajmniej 2-letnia
praktyka w samorządzie.

Stabilizacja na stanowisko to może nastąpić po 6-ciu
miesiącach zadawalającej służby.

Posada do objęcia od zaraz.

Termin składania ofert upływa z dniem 1 maja 1929 r.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Sekretarz gminy

(-) Fr. Frąckiewicz

Wójt gminy Rudzienko

(-) Śliwiński

SKŁAD BRONI „SPORT”

ORAZ WARSZTATY REPARACYJNE

Sp. z ogr. odpow.

Warszawa, Chmielna 33, tel. 226-13

w pobliżu Dworca Głównego

polecamy: Broń, amunicję oraz rewolwery.

Na składzie stale duży wybór broni używanej.

Katalogi wysyłamy na żądanie.

Kupującym od 100 do 200 zł.—5% rabatu, wyżej 200 zł.
—10% rabatu.

WYSYŁKA ZA ZALICZENIEM.

Wydział Powiat. Sejmiku Biała - Podlaska
ogłasza

KONKURS

na stanowisko referenta podatkowego biura
Wydziału Powiatowego.

Do stanowiska tego przywiązane są pobory
według VIII gr. płac urzędników państwowych
plus 15% dodatku komunalnego.

Warunki:

- 1) Obywatelstwo polskie,
- 2) Odpis świadectwa z dotychczasowej pracy,
- 3) Gruntowna znajomość buchalterji i Ustaw w sprawie podatków samorządowych i państwowych,
- 4) Przynajmniej trzyletnia praca w dziale podatkowym,
- 5) Świadectwo ukończenia szkoły średniej,
- 6) Własnoręcznie napisany życiorys,
- 7) Referencje dwóch osób znanych względnie instytucji,
- 8) Okres próbny jeden rok.

Oferty składać do biura Wydziału Powiatowego do dnia 1 maja 1929 r.

Posada do objęcia od zaraz

Oferty nieuwzględnione pozostają bez odpowiedzi.

Sekretarz Sejmiku Przewodniczący Wydziału
(-) *Wacław Brzeziński* Starosta (-) *Ignacy Bobek*.

Żądajcie wszędzie najtrwalszej i najtańszej ognioodpornej

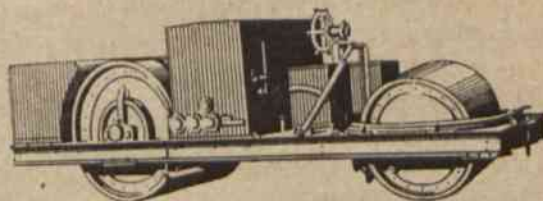
PAPY DACHOWEJ „GOSPODARZ”

Każdemu, kto poda nam swój adres i nadeśle markę pocztową za 10 groszy, wysyłamy bezpłatnie ilustrowaną broszurę

JAK KRYĆ DACHY

Fabryka papy **W SIERADZU**
„Gospodarz”

Otrzymaliśmy szereg odznaczeń na wystawach krajowych.

WALCE DROGOWE MOTOROWE
WSZELKIE MASZYNY DROGOWE

NILS BARRÉN Sp. z o. o.

Warszawa, Kopernika 13, tel. 52-05.

Wydział Powiatowy Sejmiku Puławskiego
ogłasza

KONKURS

na stanowisko pisarza gminnego w nowoutworzonej gminie Nałęczów powiatu Puławskiego, mającej siedzibę w zdrojowisku Nałęczów z uposażeniem w/g grupy IX — VIII płac urzędników państwowych plus naturalja w postaci mieszkania, opału i światła.

Od kandydatów wymagane jest:

- 1) Wykształcenie w zakresie szkolnictwa powszechnego,
- 2) Nieprzekroczony 40 rok życia,
- 3) Conajmniej sześćoletnia praktyka samorządowa.
- 4) Świadectwo zdrowia, wydane przez lekarza powiatowego.

Oferty wraz z życiorysem oraz odpisami świadectw szkolnych i odbytej praktyki samorządowej, należy składać do Wydziału Powiatowego w Puławach w terminie do dnia 1 maja r. b.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Wydział Powiatowy Sejmiku Białskiego
ogłasza **KONKURS**

na stanowisko Naczelnego Lekarza Szpitala św. Karola Boromeusza w Białej Podlaskiej.

Do stanowiska tego są przywiązane pobory według VI kat. płac urzędników państwowych i 15% dodatku komunalnego oraz mieszkanie.

Od kandydatów wymagane są następujące warunki:

- 1) Obywatelstwo polskie.
- 2) Ukończone studja zawodowe. Prócz tego na stanowisko kierownika Szpitala wymagana jest conajmniej 5-io letnia praktyka szpitalna, wybitna znajomość chirurgji, położnictwa, oraz ginekologii.
- 3) Nieprzekroczony wiek 45 lat,
- 4) Pozwolenie na wykonanie praktyki lekarskiej,
- 5) Świadectwo zdrowia,
- 6) Życiorys własnoręcznie napisany, resztę warunków do omówienia na miejscu.

Oferty składać w biurze Wydziału Powiatowego do dnia 1 maja b. r.

Posada do objęcia od dnia 15 maja 1929 r.

Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi.

P. O. Naczelnego Lekarza Przewodniczący Wydziału
(-) *Dr. Feliks Dragan* Starosta (-) *Ignacy Bobek*

Wydział Powiatowy Sejmiku w Zdobunowie

ogłasza

KONKURS

na stanowisko referenta rolnego z poborami w/g VIII st. sł. plus 25% dodatku komunalnego.

Warunki:

1. obywatelstwo polskie.
2. wyższe studia rolnicze
3. przynajmniej 2 letnia praca w samorządzie i instytucjach społecznych
4. nieprzekroczony 40 rok życia

Podania z własnoręcznie napisanym życiorysem, odpisami świadectw szkolnych i zaświadczeniami poprzedniej pracy, należy nadsyłać pod adresem Wydziału Powiatowego w Zdobunowie w terminie do 10 maja 1929 r.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału
Starosta
w/z J. Kulesza

Wydział Powiatowy w Rawie Mazowieckiej

ogłasza

KONKURS

na posadę Sekretarza Wydziału Powiatowego z uposażeniem według VII grupy uposażenia urzędników państwowych z 15% dodatkiem komunalnym.

Warunki:

- 1) Obywatelstwo polskie,
- 2) Nieprzekroczony 45 rok życia,
- 3) Studja wyższe lub średnie,
- 4) Conajmniej trzyletnia praktyka samorządowa.

Oferty umotywowane według powyższych warunków z odpisami świadectw szkolnych i dotychczasowej pracy wraz z życiorysem należy nadsyłać do Przewodniczącego Wydziału Powiatowego w Rawie Mazowieckiej do dnia 1 maja b. r.

Posada do objęcia od zaraz

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydz. Pow.
Starosta
(—) Wł. Rozmarynowski.

Wydział Powiatowy w Grodnie

ogłasza

KONKURS

na 5 stanowisk lekarzy medycyny w pow. Grodzieńskim, a mianowicie; w Grodnie, Wielkiej Brzostowicy, Jeziorach i Indurze.

Do każdego z tych stanowisk przywiązane są pobory w/g grupy VIII szczebel a płac urzędników państwowych z prawem wolnej praktyki. Możliwa jest współpraca z Kasą Chorych za osobnym wynagrodzeniem.

Warunki przyjęcia:

- 1) obywatelstwo polskie,
- 2) ukończone studia,
- 3) prawo praktyki.

Należycie udokumentowane podania wraz z życiorysem wnosić należy do Wydziału Powiatowego w Grodnie w terminie do dnia 1 maja 1929 roku.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
(—) Robakiewicz
Starosta:

Wydział Powiatowy Sejmiku Suwalskiego

ogłasza

KONKURS

na stanowisko rejonowego instruktora rolnego.

Wynagrodzenie w zależności od posiadanych kwalifikacji według VIII — VII stopnia służbowego z 15% dodatkiem komunalnym, djety i koń do rozjazdów.

Od kandydatów wymagane są następujące dokumenty, względnie uwierzytelnione odpisy.

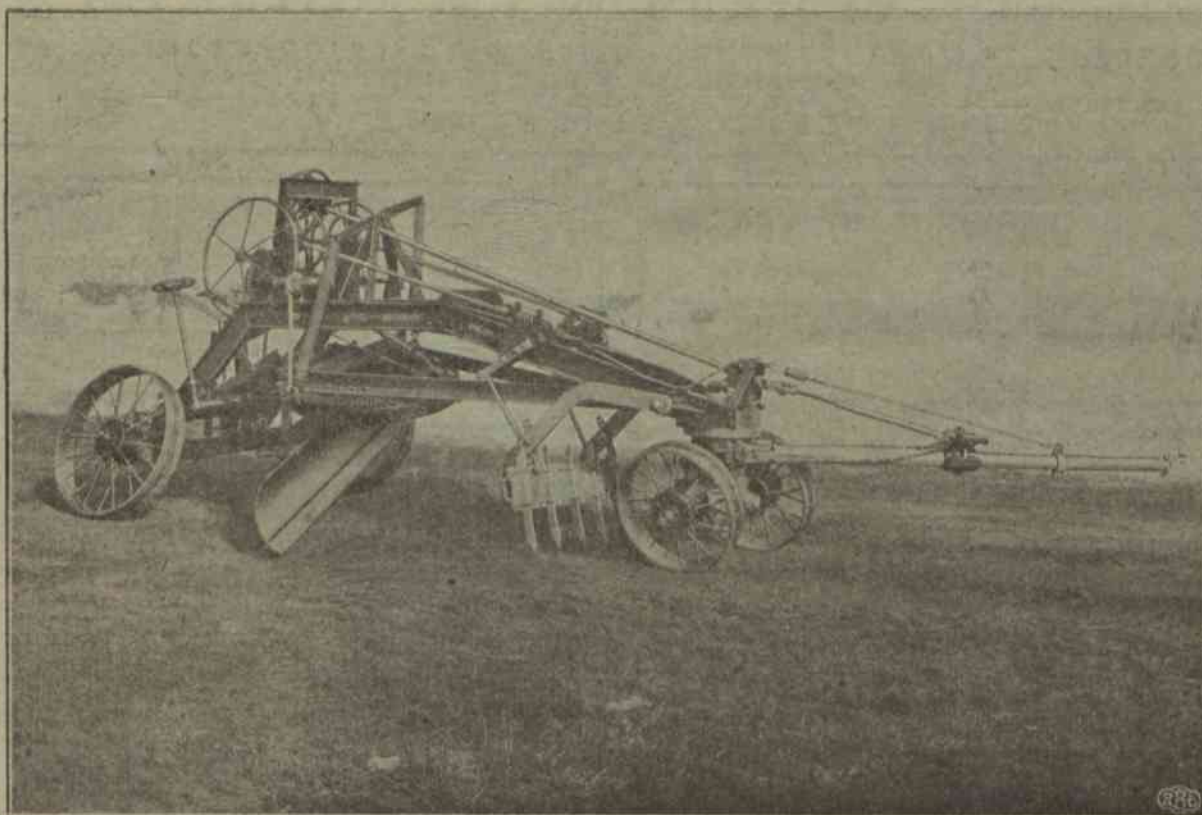
- 1) Dowód ukończenia wyższych, lub średnich studjów rolniczych,
- 2) Dowód obywatelstwa Państwa Polskiego.
- 3) Świadectwa pracy instruktorskiej, społeczno-rolniczej wraz z opiniami organizacyj rolniczych.

Podania nieuwzględnione poostaną bez odpowiedzi.

Zgłaszać oferty należy pod adresem Wydziału Powiatowego w Suwałkach.

Stanowisko do objęcia od zaraz.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta
(—) O. Malinowski.

MASZYNY DO BUDOWY DRÓG

Krajowej produkcji fabryki K. Thiel, Z. Krotkiewski i S-ka
w Pabjanicach

NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH

DOSTARCZA:

ZRZESZENIE SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH,

WARSZAWA, UL. DOBRA № 28.

czas. 13458/11/16

Dawnej
Inżynierowie **A. Ponikowski i E. Ostrowski**

Obecnie
STOŁĘCZNE TOWARZYSTWO BUDOWLANE I MELJORACYJNE Sp. Akc.

Warszawa, Krakowskie-Przedmieście 7. Tel. 115-02 i 67-06.

DRENOWANIE.

STAWY RYBNE.

OSUSZANIE.

SIŁY WODNE.

DRUGI.

KREDYT MELJORACYJNY.

ZAKŁADY DMOWSKI i JAWORSKI

INSTALACYJNE
WARSZAWA, PŁOCKA 20, TEL. 282-48

Dział Instalacyjny: Kanalizacja, wodociągi, ogrzewania centralne, pralnie mechaniczne, kuchnie parowe i gazowe, suszarnie, urządzenia oczyszczania ścieków, drenaż.

KONSERWACJE.

Projekty i kosztorysy na żądanie.

ERNEST NEUMANN, Sp. o
Warszawa, Tel. 54-96 Mazowiecka 6

KRZYDY MOŻE FOTOGRAFOWAĆ!
Aparaty od Zł. 31.

Cenniki i objaśnienia na żądanie.
Wywoływanie i kopjowanie klisz.
Solidność i fachowość, które stworzyły dobre imię naszej firmy, egzystującej już od czterech wieków, dają rękojmię dobrego kupna.

WARSZAWSKA BUDOWY PAROWOZÓW
SPÓŁKA AKCYJNA

Warszawa, ul. Kolejowa № 57

Adres telegraficzny: LOKOMOT — WARSZAWA

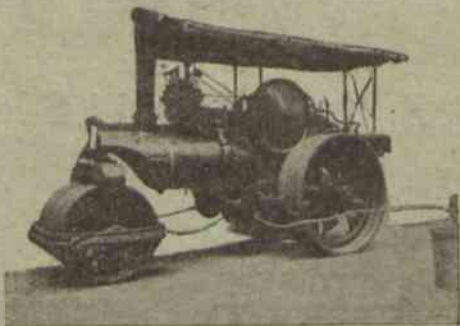
Telefony: 131-61, 268-60, 131-34, 77-77

Fabryka produkuje:

1. Parowozy normalne i wąskotorowe różnych typów i mocy. 2. Lokomotywy motorowe normalne i wąskotorowe. 3. Silniki spalinowe Diesela systemu Prof. Dr. L. Ebermana, stojące, szybkoobrotowe od 50—4000 KM mocy ze sprężarkami i bez sprężarek. 4. Walce drogowe parowe syst. „Skoda“ z kotłem poziomym od 10 — 12 tonn i syst. Prof. Dr. L. Ebermana o kotle pionowym od 15 — 19 tonn wagi. 5. Walce motorowe. 6. Lokomobile rolnicze i przemysłowe od 13 KM mocy. 7. Całkowite urządzenia elektrowni z napędem generatorów silnikami Diesela syst. Prof. Dr. L. Ebermana. 8. Kotły parowe różnych typów, przewody parowe oraz całkowite urządzenia kotlewni. 9. Wyroby kute do 2 tonn wagi. 10. Wyroby tłoczone masowa produkcja z blach żelaznych i stalowych do 30 mm. grubości.

WSZELKIE CZĘŚCI ZAPASOWE DO WYRABIANYCH PRODUKTÓW, NAPRAWA PAROWOZÓW, KOTŁÓW i t. p. ORAZ NAPRAWA WSZELKICH URZĄDZEŃ MECHANICZNYCH

Kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.

BUDUJMY POLSKĄ WIEŚ OGNIOTRWALE.
UDOSKONALONE MASZYNY DO WYROBU

Dachówki cementowej,
Pustaków betonowych,
Cembrowin studziennych,
Słupów, Rur, Płyt
chodnikowych
z piasku i cementu

Betoniariki,
Wozy mieszkalne,
Beczkowozy do
polewania szosy

POLECA

FABRYKA MASZYN

RZEWUSKI i S-ka Sp. Akc.

WARSZAWA, ULICA ORDYNACKA № 7.

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE Sp. Akc. ZARZĄD i CENTRALNE BIURO TECHNICZNE:

Warszawa, ul. Kopernika 30. Tel. centr. 58-04, 158-39, 158-01; dyr. 58-07, 506-36.

Skrót teleg. Warszawa — Meljoracje.

Oddziały: Toruń, Kalisz, Włocławek, Łęczyca, Radom, Częstochowa, Wilno, Piotrków, Płock, Brześć n/B.

Institucja o charakterze społecznym, powstała w 1905 r., współpracująca nad szerzeniem meljoracji z instytucjami państwowymi, samorządowymi i organizacjami rolniczymi — ukwalifikowana przez Ministerstwo Rolnictwa.

Ekspertyzy, projekty generalne dla wydziałów powiatowych i spółek wodnych, projekty szczegółowe oraz nadzór techniczny i kontrola nad wykonaniem wszelkich przedsięwzięć meljoracyjnych.

Meljoracje rolne (osuszanie, nawadnianie, zraszanie), meljoracje podstawowe (regulacja rzek, kanały), budowa stawów, zakłady wodne, technika sanitarna, budowa dróg, budowle wiejskie oraz pomiary dla celów parcelacji, scalania i t. p.

Kredyty długoterminowe i krótkoterminowe na sporządzanie projektów i wykonanie robót — w szerokich rozmiarach.